

№ 249.

Kalendarzyk tygodniowy:

Wt. św. Symforyusza.
Sr. WSZYSTKICH ŚW.
Czw Dzień Zaduszny.
Piąt. św. Huberta B.
Sob. św. Karola Bor.
Niedz. Opieki N. M. P.
Pon. św. Leonarda W.

Wschód słońca: godz. 6 m. 56
Zachód słońca: godz. 4 m. 30
Dług dnia: godz. 9 m. 34
Ubyło dnia: g. 7 m. 11

Gona prenumeraty:

W ŁODZI:
Rocznie rb. 6 k.
Półrocznie 3 " "
Kwartalnie 1 " 50
Miesięcznie " " 50
Odnoszenie 10 k. m.
Egz. pojedynczy 3 k.

Z przesyłką pocztową:
Rocznie rb. 7 kop. 40
Półrocznie 3 " 70
ZAGRANICĄ:
Miesięcznie 1 " 10

Redakcja

w Łodzi,
ul. Przejazd № 2.
Nr. telefonu 593.

ROZWÓJ

dziennik polityczny, przemysłowy, ekonomiczny, społeczny i literacki, ilustrowany

Wtorek, dnia 31 października 1911 roku.

Kantory: własny w Warszawie, ul. Hoża № 32; w Fabianicach u p. Teodora Minko;
w Zgierzu, w aptece p. Patka.

CENA OGŁOSZEN: „Nadesłane“ przed tekstem 50 kop. za wiersz pet. Zwyczajne ogłoszenia za tekstem po 7 kop. za wiersz nonparelowy lub jego miejsce. **Małe ogłoszenia** po 2 kop. od wyrazu (dla poszukujących pracy po 1/4 kop.). Najmniejsze ogłoszenie 20 kop. Reklamy i Nekrologi po 20 kop. za wiersz petitowy. Za dołączenie prospektów 6 rub. od tysiąca egzemplarzy. ARTYKUŁY bez oznaczenia honorarium Redakcja uważa za bezpłatne; rękopisów drobnych nie zwraca. Ogłoszenia w teście 1 rub. za wiersz petitowy.

Redaktor lub jego zastępca przyjmują interesantów codziennie, z wyjątkiem dni świątecznych, od godziny 3 — 4-ej po południu.

Teatr Popularny

Konstantynowska 16.

Dziś: „**ŻYWY POSĄG**“ w 6-ciu aktach.
Środa po południu o godzinie 3-ej „**Hulaj dusza**“
wieczorem „**DZIADY**“ A. Mickiewicza.

The Bio-Express, Zielona 2. Dziś Nowy Aktualny Program.

**Warszawskie Ziemiańskie
Towarzystwo Mleczarskie**
Oddział w Łodzi

(Biuro główne i magazyny: Piotrkowska 200, tel. 27-71
Sklepy: 1) Piotrkowska 141, 2) Piotrkowska 200 i 3)
Widzewska 128). **otworzyło:**

Filję w Pabianicach
przy ulicy Zamkowej № 11.

Lekcje tańca.

Przyjmują zapisy do organizującego się kółka dla osób starszych.

Witold Lipiński

Widzewska 47, m. 1. Członek Francuskiej Akademii
4220 Profesorów Tańca w Paryżu.

Rozkład pociągów.

Zimowy od dnia 28-go października.

Kolej Fabryczno-Łódzka.

Odechdzą z Łodzi: a) 12.30, b) 6.55, r) 10.00, d) 12.50,
e) 1.50, f) 3.10, g) 6.10, h) 8.25.

Przychodzą do Łodzi: i) 4.30, j) 7.20, k) 9.35, l) 10.15,
m) 1.00, n) 4.24, o) 5.15, p) 8.31, q) 11.00.

Kolej Warszawsko-Kaliszka:

Odechdzą do Kalisza: o godz. 7.55, 12.24, 4.39, 6.13,
do Warszawy: o godzinie 11.01, 12.34, 5.30.

Przychodzą z Kalisza: o godzinie 10.51, 12.22, 5.20;
9.50; z Warszawy o g. 12.14, 4.26, 6.03.

Kolej obwodowa.

Odechdzą ze stacji Łódź-kaliszka do Słotwin o godz.
6.20, ze Słotwin do st. Łódź-kaliszka przychodzi 6.55.
Odechdzą ze st. Łódź-kaliszka do Kuluszek 1.01, przych.
z Kuluszek do st. Łódź-kaliszka o godz. 7.46.

UWAGI. Godziny, wydrukowane tłustym drukiem
oznacza czas od godz. 6 wieczorem do 6 rano
Pociągi oznaczone literami: f), h), i), k), m) o) r) za
trzymują się na wszystkich przystankach. Pociąg oznaczony
literą c), zatrzymuje się tylko w Andrzejowie.

Pociągi oznaczone literami: b), g), l), p), d), n), bez-
pośrednio komunikacy Warszawa-Łódź.

W pociągach oznaczonych literami: b), d), g), k),
n), o), kursują wagony pocztowe.

Na pociągi oznaczone literami a), d), f), h), j), l),
k), m), o), sprzedają bilety do st. Andrzejów i ze sta-
cji Andrzejów do Łodzi po taryfie podmiejskiej.

parlamentu austriackiego.

W parlamencie austriackim za sprawą tego-
rocznych wyborów Związek narodowy niemiecki
jest najliczniejszym klubem parlamentarnym. Klub
ten pod kątem widzenia historycznego tworzy mi-
mo leżnych przemian ciąg dalszy dawnego stron-
nictwa centralistyczno-niemieckiego, przez to
i dzięki liczbie i dzięki olbrzymim stosunkom oraz
węzłom, które spadkobierców centralizmu łączą
z biurokracją w ministerstwach, ze światem finan-
sowym i z poczytną prasą liberalną, ta partya
tworzy czynnik składowy pierwszorzędny życia
parlamentarnego w państwie. Gdy więc taki czyn-
nik pierwszorzędny dorasta do wysokości swoje-
go zadania, wówczas machina parlamentarna po-
rusza się gładko. W przeciwnym razie machina
parlamentarna skrzypi, utyka i wreszcie musi za-
wiesić, gdy główna część składowa jest wadliwa.

Zwycięstwo, odniesione podczas wyborów,
oszołomiło posłów narodowych niemieckich. Ró-
wnocześnie klęska, którą ponieśli posłowie chrze-
ścijańsko-społeczni, pchnęła posłów narodowych nie-
mieckich na tory zupełnie fałszywej taktyki poli-
tyczno-parlamentarnej. Wytyczną tej taktyki prze-
stał być program zasadniczy, przestał być po-
trzeby narodu niemieckiego w Austrii, obliczone
na dalszą metę i oparte na trwałej podstawie
realnej. Nietylko poseł poszczególny narodowo-
niemiecki, ale i Związek cały zaczął się kierować
względami doraźnej i dowolnej popularności, skut-
kiem czego zaraz w pierwszych tygodniach inte-
res utrzymania mandatu wziął u każdego posła
narodowo-niemieckiego górę nad względami całej-
go stronnictwa i całego narodu. Ostatecznie do-
szło do tego, że Związek narodowy niemiecki
istnieje tylko z imienia, podczas gdy naprawdę
każdy poseł idzie luzno w pojedynkę, kierując się
względami powiatowymi i lokalnymi. Osobno idą
posłowie miejscy i osobno idą posłowie agrarni.
Wśród posłów miejskich są znawcy tacy, którzy
zawdzięczając swoje mandaty organizacyom urzę-
dniczym, o niczem innym nie myślą, jak tylko
podniecaniu urzędników do coraz to większych
żądań bez względu na to, czy te ostatnie są mo-
żliwe do wprowadzenia w życie. Dalej, zupełnie
odmienne stanowisko polityczne zajmują posłowie
narodowi niemieccy z krajów Alpejskich i z Czech
zarówno na punkcie autonomii, jak i punkcie sto-
sunku do innych narodów w państwie. Jeszcze
dalej posłowie narodowi niemieccy różnią się mię-
dzy sobą w poglądach na kwestyę drożyzny. Pod-

czas gdy jedni są zwolennikami podniesienia po-
datków pośrednich, inni stanowczo obstają przy
podatkach bezpośrednich.

Cały ten beład, panujący w związku naro-
dowym niemieckim, tworzy przyczynę obecnego
chaosu parlamentarnego i utrudnia obliczenie, w
jakim kierunku się potoczy rozwój dalszych spraw
parlamentarnych. Wady: grzechy posłów naro-
dowych niemieckich mają nietylko znaczenie aka-
demickie, lecz wagę praktyczną i dotykającą, po-
nieważ w gruncie rzeczy zależy od nich byt albo
upadek przedwczesny drugiego parlamentu ludo-
wego. Objaśnijmy to na paru przykładach.

W sprawie założenia fakultetu prawniczego
włoskiego związek narodowy niemiecki nie umiał
się wznieść na stanowisko wyższe, podyktowane
prawdą wymi dalej sięgającym interesem politycz-
nym całego narodu niemieckiego w Austrii. Z
wyjątkiem punktów tarcia w Tyrolu południowym
niema poza tem w całej Austrii innych intere-
sów sprzecznych między Niemcami i Włochami.
Gdyby Niemcy załatwili Włochom szybko i skut-
cznie sprawę fakultetu prawniczego włoskiego,
mogliby bardzo łatwo pozyskać ich sobie jako
trwałych sprzymierzeńców. Ale właśnie w tej
sprawie wychodzi na jaw w całej nagości brak
rozumu politycznego posłów narodowych niemie-
ckich. Dlatego tylko, że drobna grupa narodow-
ców niemieckich w Tyrolu zwalcza Włochów w
Trydencie i dlatego, że dawniejsi wszechniemcy,
dzisiaj zowiący się radykalistami niemieckimi, są
wogóle przeciwni wszelkim wyższym zakładom
naukowym, przeznaczonym dla innych narodów,
w związku narodowym niemieckim doszło do roz-
złamu, którego następstwa odbijają się na całym
układzie stosunków parlamentarnych.

Inny przykład. Prezes ministrów baron
Gautsch holduje zapatrywaniu, że w izbie poseł-
skiej niepodobna ugruntować trwałej większości
i normalnych stosunków parlamentarnych, jeżeli
nie wciągnie się Czechów do większości rządowej.
Część posłów narodowych niemieckich, a miano-
wicie posłowie, wybrani w krajach Alpejskich,
uznają zupełną trafność tej koncepcji parlamen-
tarnej i gotowi są współdziałać z baronem Gaus-
chem. Natomiast część druga, liczniejsza posłów
narodowych niemieckich ani chce słyszeć o ko-
operacyi z Czechami i grozi opozycją na wypa-
dek, gdyby baron Gautsch zdołał dla siebie po-
zyskać Czechów. Tutaj prezes gabinetu znajduje
się skutkiem krótkowidztwa politycznego narodow-
ców niemieckich w położeniu niezmiernie trudnem;
potrzebuje większości, która uchwaliby zarówno
reformę wojskową, jak i nowe podatki. Nadto
większość dla reformy wojskowej musi być kwa-
lifikowana, to jest musi wynosić dwie trzecie gło-
sów. Na stronnictwo chrześcijańsko-społeczne ba-
ron Gautsch wprowadzić może liczyć przy reformie
wojskowej, ale absolutnie nie będzie korzy-
stał z poparcia tegoż stronnictwa przy uchwalaniu
nowych podatków, albowiem za drogo by go to
kosztowało.

G. P.

Bezpieczeństwo robotników fabrycznych.

Niedostatecznymi okazały się istniejące dotychczas przepisy, mające zmniejszyć ilość wypadków nieszczęśliwych w fabrykach i ograniczyć liczbę tych, którzy cierpią skutkiem chorób zawodowych.

Władze opracowały tedy projekt nowych przepisów, obecnie tem pilniej potrzebnych, iż wobec zamierzanego zabezpieczenia robotników od nieszczęśliwych wypadków należy obmyślić dla nich takie warunki pracy iżby podobnych wypadków była możliwie jak najmniejsza liczba.

Projekt obejmuje z górną 100 paragrafów i bardzo szczegółowo rozpatruje pracę fabryczną.

Zaczyna się od określenia warunków należytego bezpieczeństwa budynku i maszyn, mówi dalej o utrzymaniu w należytnym porządku podłóg, schodów i maszyn, o zamknięciu przejść między maszynami w ruchu, o baryerkach, okratowaniach i innych urządzeniach, zapobiegających spadnięciu robotników, o windach, motorach elektrycznych, o gazach niebezpiecznych i t. d. Projekt rozpatrują obecnie technicy specjaliści.

Konferencya przedjazdowa.

Zarząd T-wa wzajemnej pomocy „Farmacya“ w Warszawie zwołuje na dzień 4 listopada r. b. w lokalu T-wa miłośników śpiewu w Warszawie, przy ulicy Foksal № 18, konferencyę przedjazdową pracowników aptek Królestwa Polskiego, w celu omówienia ostatecznie stanowiska farmaceutów polskich na zjeździe w Moskwie 3 grudnia r. b. w sprawie przyłączenia się do Kasy emerytalno-zapomogowej rosyjskiej dla farmaceutów, zabezpieczającej byt pracownika aptecznego na starość, w razie choroby, lub niezdolności do pracy.

Porządek dzienny konferencyi warszawskiej będzie następujący:

Odczytanie protokołów dwóch ostatnich walnych zebrań w kwestyi rosyjskiej Kasy emerytalno-zapomogowej dla farmaceutów, referat o tej Kasie, sprawozdanie delegatów od pracowników aptek Królestwa Polskiego w konferencyi przedjazdowej, odbytej w Moskwie, rozpatrzenie stosunku pracowników aptek Królestwa Polskiego do Kasy emerytalnej w Moskwie, organizacya wyboru delegatów na zjazd, kwestya dobrowolnego podatku na koszty wysłania delegatów do Moskwy na zjazd i wnioski zebranych.

W odezwie swojej zarząd „Farmacyi“ stwierdza, że nie wszyscy pracownicy naszych aptek uświadomili sobie dostatecznie ważność kwestyi dla ogółu farmaceutów, pisze:

„Każdemu z nas wiadomo, jak trudno jest pracownikowi aptecznemu odłożyć ze skromnej pensyjki cośkolwiek na czarną godzinę, jak ciężka jest dla większości z nas troska o byt własny i rodziny, w jak czarnych barwach przedstawia się widmo starości, lub pozbawienia możności pracy wskutek choroby, kalectwa i t. p., jak smutna jest dola wdów i sierot po zmarłych farmaceutach, pozostających najczęściej bez żadnych środków do życia. Każdy zatem powinien zrozumieć, jak bardzo potrzebna jest nam instytucya, która by usunęła z przed naszych oczu grożące widmo nędzy i zwolniła od zatruwającej każdą chwilę troski o byt własny i rodziny w krytycznej chwili życia“.

I rzeczywiście smutny jest ten los starego lub zniezdolnionego farmaceuty. Ostatnie rozruchy apteczne częściowo z nim były związane.

(f)

ZYGZAKI.

Dwie depesze i jedna konkluzya.

KONSTANTYNOPOL (Telegram agencji Naciągiera).

- „Do stóp sultana sultana
- „Wieść tę śle Eunuch basza
- „Z Trypoli: onegdaj zrana
- „Dzielna zawsze armia nasza
- „Wykonała atak śmiały
- „Na przeważne siły wroga.

„Dziesięć godzin działa grzmiały,
„Najdzielniejszy brała trwoga,
„Ale mężne Turcyi dzieci
„Naprzód szły nienstraszenie
„Wśród straszliwej kul zamieci,
„Popłoch szerząc i zniszczenie
„W całej armii przeciwnika,
„Który cofnął się w nieładzie
„I dotychczas jeszcze zmyka.
„Noc stanęła na zawadzie
„Dokończeniu strasznej klęski,
„Bo inaczej zastęp wrogi
„Byłby przez twój lud zwycięski
„Wytepiiony co do nogi.
„Wrogów padło sto tysięcy,
„Sto tysięcy jest w niewoli,
„Reszta zaś naksztalt zajęcy,
„C-mycha do dom już z Trypoli.
„Co zaś do strat z naszej strony,
„Ze są małe, donieść mogę:
„Zwią wszyscy, a zraniony
„Jeden nizam w lewą nogę.
„Ale i ten nizam pono
„Sam się zranił w dzień przed bitwą,
„Jak obecnie ustalono,
„Wycinając odcisk brzytwą.
„Niech się Wasza Mość tem krzepi,
„A kłamstwami nie przestrasza:
„Wszystko idzie jaknajlepiej.“
Podpisał: Eunuch-basza.

RZYM (Telegram agencji Blagoniego).

„Wieść Jego Królewskiej Mości
„Śle generał Macaroni:
„Bitwa straszna. Wrogów kości
„W polu leżą. Resztkę goni
„Gdzieś generał Mortadela
„Na czele całej konnicy.
„Kazałem nieprzyjaciela
„Sejgać do Konga granicy.
„Wrogów padło sto tysięcy,
„Sto tysięcy jest w niewoli,
„Nawet może trochę w więcej,
„Reszta zmyka. Już Trypoli
„U stóp Waszej Mości leży
„Już kraj cały ujarzmiony.
„Straty małe. Z mych żołnierzy
„Nikt nie zginał, a raniony
„Jeden jest bersaglier tylko,
„Ale i ten niezawodnie
„Ukłuł igłą się, czy szpilką.
„Gdy cerował sobie spodnie.
„Niechaj w kraju serca krzepi
„Wielki tryumf naszej broni.
„Wszystko idzie jaknajlepiej.
„Podpisano: Macaroni.

Konkluzya.

Teraz już z konkluzją spieszę
I moralny sens wyjawię:
Co plotą wciąż nam depesze,
To jest błaga, wszystko prawie.
A zaś tego jest przyczyna
I, zdaje się, innej niema:
Złapał kozak tatarzyna,
A tatarzyna za łeb trzyma!

Suterczek.

Teatr Popularny.

„Hulaj dusza“ — widowisko sceniczne z muzyką i tańcami A. Walewskiego, muzyka F. Urbanka w 7 odsłonach.

Sobotnią premierą teatru popularnego była sztuka A. Walewskiego p. t. „Hulaj dusza“. Jest to tak zwana w żargonie teatralnym „bomba“, sztuka bez żadnej wartości literackiej, długa, nudna i przepelniona taniami dowcipami.

Autor za temat wziął podanie o Twardowskim, lekko je zmieniając przez przedstawienie dziejów bohatera legendy w formie przykrego snu, z którego się po długich 5 odsłonach budzi.

W „Hulaj duszy“ mamy i komedyę i melodramat i farsę, a nawet operetkę, bo odsłona trzecia, przedstawiająca Lucypera w jego państwie, cała razem z osobą władcy podziemi, traktowana jest operetkowo. Zresztą jest to najlepsza i najweselsza odsłona w całej sztuce.

Postać Twardowskiego odtworzył p. Orłowski. Z wykonawców poszczególnych ról wyróżnił należy p. Mastalskiego, z humorem i werwą grającego rolę Mefistofelesa, Rydzewskiego (dyabeł Marek) oraz pp. Różańska (Łojka) i Tochmań-

ską, która małą rolę Magdy umiała wybornie wyzyskać, wlewając w nią dużo życia i ciepła.

P. Pancawiczowa, jako Xantypa, wyglądała w trzecim akcie przesłannie.

Na uwagę zasługuje tańczony w trzecim akcie balecik. Składa się on z pp.: Jasińskiej, Wacławskiej, Filipowiczowej i Magnuszewskiego.

Widzowie piękny ich taniec oklaskują rzęsiście.

Ihar.

Z Towarz. opieki szkolnej.

W niedzielę w lokalu „Lutni“ odbyło się zebranie ogólne członków Tow. opieki szkolnej. Obecnych było około 60 członków. Na przewodniczącego zebrania poproszono dr. Mittelstaedta, trzymającym pióro był dr. Józef Michalski, asesorem zaś pp. Władysław Weil i Kamocki.

Sprawozdanie zarządu odczytał dr. Michalski. Zebrani zarządu było 8. Staraniem Sekoyi finansowej, dla przysporzenia funduszu Towarzystwu, urządzono w roku sprawozdawczym zabawę ogrodową, koncert, raut i t. d.

Sekoya szkolna, jak i roku poprzedniego, zajmowała się wydawaniem zapomóg na wpisy dzieciom, uczącym się w szkołach początkowych. Wydano 8 455 rb. 84 kop. zapomogi dla 720 dzieci.

Członków zwyczajnych liczyło Towarzystwo 472, wspierających — 53, dożywotnich — 2, razem — 527. W roku poprzednim było członków 517.

W sprawozdaniu kasowym widzimy w dochodach 10,160 rb. 20 kop., w rozchodzie 8,854 rb. 32 kop. Pozostałość wynosi 1,305 rb. 88 k.

Obradowano nad sposobami przyciągania nowych członków; w przemówieniach silny nacisk kładziono na agitacyę między robotnikami, choć projekt ten miał wielu przeciwników, uwzględniających niemożność robotników.

Dr. Koliński rzucił projekt utworzenia wieczornych kursów dla dorosłych, ofiarując się w razie utworzenia ich zapewnić potrzebny na utrzymanie fundusz. Postanowiono przyjąć projekt i starać się o pozwolenie władz.

Następnie przystąpiono do wyborów siedmiu członków zarządu na miejsce ustępujących.

Wybrani pp.: Wład. Weil, dr. Józef Michalski, Henelowa, Benedek, Juszcak, Groszkowski, Sumiewski.

Na zastępców wybrano pp. Patza i Eker-kronsta.

Do komisji rewizyjnej na miejsce ustępującego członka wybrano przez aklamacyę p. Chel-mickiego.

(f)

Towarzystwo wpisów szkolnych przy szkole J. Radwańskiego.

W niedzielę o godzinie 4 po południu w lokalu szkolnym przy ul. Zawadzkiej № 9 odbyło się ogólne zebranie członków Tow. wpisów szkolnych. Zebranie zagał przez zarządu p. Wacław Drozdowski. Uczczono przez powstanie z miejsc pamięć s. p. Klary z Brabanderów Hertzbergowej, członkini zarządu. Na przewodniczącego zebrania wybrano p. Henryka Hertzberga, który na asesora zaprosił p. Juźwicką i p. Gontarskiego, a na trzymającego pióro p. Tomaszewskiego.

Sprawozdanie z działalności T-wa opiewa, że w początkach roku sprawozdawczego T-wo miało 103 członków, w końcu zaś roku 95 członków. Głównem zadaniem Tow. jest opłacanie wpisów za niezamożnych uczniów, prócz tego Towarzystwo opłacało śniadania za 2-ech uczniów, kilku uczniom dano bezpłatną pomoc lekarską oraz urządzono kolonie letnie, z których korzystało 16 tu uczniów. Środki na te cele zbierano ze składek członkowskich, ofiar i zysków z zabaw i przedstawień teatralnych.

Ze składek członkowskich wpłynęło 267 rb., z ofiar zebranych za pośrednictwem członków T-wa i od nich 184 rb. 76 kop., z ofiar złożonych w redakcyi „Rozwoju“ 54, ogółem 505 rb. 76 kop.

Komitet dochodów niestających z urządzanych zabaw i przedstawień teatralnych osiągnął 499 rb.

92 kop., ofiara z V-go Tow. pożyczkowo-oszczędnościowego 15 rb., 12% ze sprzedaży książek 50 rb. Ogółem więc wpływów było 1,070 rubli 68 kop. Wydatki w 1910/11 roku szkolnym 52 uczniom prosilo o zapomogę, w ogólnej sumie 1,302 rb. Zarząd przyznał zapomogi: 12 uczniom klasy IV w sumie 289 rb., 11 uczniom klasy III w sumie 227 rb., 12-tu uczniom klasy II—198 rb., 4 uczniom klasy I-ej — 75 rb. Otrzymało więc zapomogę 39 uczniom w sumie 789 rb.

W drugim półroczu tegoż roku szkolnego zwróciło się o zapomogę 65 uczniom na sumę 1,675 rb. Zarząd uwzględnił podania 10 uczniom z klasy IV na sumę 215 rb., z klasy III na sumę 105 rb., z klasy II na 115 rb. i z klasy I-ej na 75 rb. Ogółem 31 uczniom na sumę 510 rb. Wogóle na 117 podań o zapomogi na ogólną sumę 2,977 rb., uwzględniono 70 na 1,299 rubli. Z tej sumy T-wo pokryło 809 rb. 15 kop., na pozostałą zaś sumę wyjednalo ulgi od przełożonego szkoły.

Na 117-tu uczniom, proszących o zapomogę, tylko 27-iu rodzice placili komorne wyżej 100 rb. rocznie, pozostali zaś od 40 do 80 rb. Rodzice odmawiają sobie często kawalka chleba, by dziecku dać trochę oświaty. Zarząd Tow. był w bardzo przykrem położeniu, kiedy z braku funduszy zmuszony był odmówić zapomogi 47-miu uczniom.

Zarząd, pomimo tak przykrych warunków, nie zrażając się brakiem funduszy urządził kolonie letnie, dzięki wspaniałej ofiarności doktora Wieliczki, który bezinteresownie dał lokal w Zakociewicach 3 pokoje z kuchnią.

Po zamknięciu rachunków okazał się deficyt 174 rb. 81 kop., sumę tę pokryto z kasy Towarzystwa—64 rb., pozostała zaś sumę 110 rb. zebrano z dobrowolnych ofiar od członków Towarzystwa.

Wiele osób mniema, że Tow. wpisów szkolnych istnieje po to, aby dopomagać właścicielowi uczelni. Z powyższego widzimy, jak mylnie jest to mniemanie. Towarzystwo jest tylko pośrednikiem pomiędzy przełożonym szkołą a uczniami, aby ci mogli otrzymać ulgi w opłacie wpisowego i w miarę środków placą część wpisowego za niezamożnych uczniom.

W uznaniu wielkiej uczynności d-ra Wieliczki, który serdecznie opiekuje się młodzieżą szkolną, zebrani wybrali d-ra Wieliczkę na członka honorowego Towarzystwa.

Do zarządu ponownie wybrani zostali: ksiądz Ryszard Malinowski, pp. Wolski i Antoni Lipiński; nowo wybrani pp. Drozdowski i Henryk Hertzberg. Na zastępców: pani Juźwicka, pp. Antoni Szymański i Marcin Rozmysłowicz. Do komisji rewizyjnej pp.: Czarnecki, Ławicki i Perzyna.

(h)

Z chrześcijańskiego Tow. dobroczynności.

Na zwołane wczoraj o godzinie 4 po południu w sali Towarzystwa kredytowego m. Łodzi, zebranie ogólne łódzkiego chrześcijańskiego Towarzystwa dobroczynności w drugim terminie przybyło 41 członków.

Zebranie zagał prezes instytucji pastor Rudolf Gundlach, zaznaczając, że w roku sprawozdawczym 1910 wszystkie instytucje pod egidą Towarzystwa istniejące rozwijały się prawidłowo, że wszystkie komitety poszczególnych instytucji pracowały podług metody utartej. Dzięki ofiarności wielkiej społeczeństwa łódzkiego, dzięki nieustraszonej pracy opiekunów ubogich, środki potrzebne zawsze na czas wpływały. Szczególną opieką i troskliwością Towarzystwo otaczało zakład dla umysłowo i nerwowo chorych w Kochanówce i przytułek noclegowy.

Na wyjątkową opiekę i poparcie zasługuje ambulatoryum bezpłatne, które, nie otrzymując stałego zasiłku przyznanego mu w zasadzie ze strony magistratu, znalazło się w bardzo krytycznym położeniu.

Ponieważ ambulatoryum bezpłatne udziela bezpłatnej pomocy lekarskiej corocznie 30,000 biednym, przeto Tow. dobroczynności postanowiło zasilać ambulatoryum regularnie pożyczkami, dopóki nie będą wypłacone przyznane mu zasiłki.

Na przewodniczącego powołano tegoż pastora Gundlacha, który zaprosił na asesorów ks. proboszcza A. Gniazdowskiego i Wacława Droz-

dowskiego, a na sekretarza p. Stanisława Hertzberga.

Przewodniczący zaproponował zebranym wyrażenie podziękowania członkom zarządu, pp. R. Zieglerowi, K. Klukowowi, F. Wuttke, W. Kamińskiemu, którzy gorliwą pracą przyczyniają się do rozwoju Towarzystwa. Zebrani wyrazili podziękowanie przez powstanie z miejsc.

Następnie odczytano listę osób, którym zarząd Towarzystwa za długoletnią bezinteresowną pracę przyznał żetony pamiątkowe wraz z dyplomami; dyplomy i żetony wręczono tym członkom zaraz na wczorajszym zebraniu. Otrzymali żetony złote: p. Adela Olszewska, przewodnicząca w pierwszej komisji damskiej; pp. Stanisław Hertzberg, członek zarządu i Józef Schumpich, opiekun; żetony srebrne trzej opiekunowie — Gustaw Stark, Wilhelm Józefowicz, Rudolf Heidrich; brązowe—przewodniczący drugiej komisji p. Wilhelm Methner, opiekun Reinhold Kirchof i członek sekretarza drugiej komisji p. Fryderyk Beck.

Następnie odczytano w ogólnych zarysach sprawozdanie z działalności Towarzystwa za rok 1910, przytaczając głównejsze pozycje bilansu rachunków, które zebrani przyjęli i zatwierdzili. Zatwierdzono też budżet na rok 1911, przewidujący w dochodach rb. 220,000, a w wydatkach rb. 270,750.

Przewodniczący zaznaczył, że dzięki znacznemu dochodowi z urzędzonego na rzecz Towarzystwa „Dnia ubogich“ w d. 17 września oraz dorocznej tomboli w Helenowie—niedobór w sumie rb. 50,750 będzie prawie całkowicie pokryty.

Stosownie do § 24 ustawy Towarzystwa ogólne zebranie pozostawiło do dyspozycji prezesa instytucji rb. 50 na wydatki bieżące.

Uchwalono rozszerzyć przytułek starców i kalek przynajmniej w ten sposób, aby liczbę pensjonarzy powiększyć z 300 do 400.

Ponieważ wydatki z urzeczywistnieniem tego i innych projektów pochłona znaczne sumy, postanowiono prosić magistrat o wydanie jednorazowych zapomóg na rozszerzenie domu starców i kalek, zakładu dla umysłowo i nerwowo chorych w Kochanówce, przytułka noclegowego i szpitala Anny Maryi.

Uchwalono również odwołać się do niektórych instytucji i przedsiębiorstw prywatnych, mających znaczne obroty roczne, aby wydawały większe, niż dotychczas, ofiary na rzecz T wa.

Do zarządu na miejsce ustępujących na mocy § 18 ustawy, wybrani zostali ponownie przez aklamacyę pp.: Karol Klukow, C. Eisenbraun, T. Steigert, Rudolf Ziegler; na kandydata wybrano przez tajne głosowanie p. Franciszka Krawczyka.

Do komisji rewizyjnej weszli pp. Robert Schatke i Aleksander Urbaniski.

Na wniosek zarządu wybrani zostali na członków honorowych za położone dla dobra Towarzystwa zasługi pani Dorota Leonhardtowa oraz pp. F. Wuttke i K. Klukow.

(a)

Co każdy wiedzieć powinien o nerwach i ich przypadłościach?

Czytelnikom tej gazety wysła Dr. med. K. Hartmann, Oddz. L. 75 St.-Petersburg, Woznienskijskij Prospekt Nr. 57, na każde żądanie książkę swoją: „System nerwowy i sposób leczenia go“. Cierpiącym na rozstrój nerwowy, histerye, bóle głowy, rodzice, dzieci których zdradzają nerwowość, powinni koniecznie przeczytać tę książkę, tembardziej, że wysła się ją bezpłatnie. Każdy cierpiący lub życzący sobie tego, otrzymuje tytułem próby również bezpłatnie dostateczną ilość Kordialiny, tego idealnego środka przeciw cierpieniom nerwów. Każdy powinien uczynić tę bezpłatną próbę, gdyż o dzień wcześniej wyzdrowieć — znaczy przeżyć długie lata.

3531

KALENDARZYK TERMINOWY.

IMIONA SŁOWIAŃSKIE Dziś Godzimir, Jutro Warcisława. W czwartek Wytymira.

TEATR POPULARNY. (Konstantynowska nr. 16). Dziś „Żywy posąg“, przedstawienie dla „Harmoni“. Początek o godzinie 8 min. 15 wieczorem.

— Jutro „Hula dusza“. Początek o g. 3 po poł.— „Dziady“. Początek o godz. 8 min. 15 wieczorem.

— W czwartek „Zawisza Czarny“. Początek o godzinie 8 m. 15 w.

KONCERT-RAUT. Jutro na korzyść artystów pogorzalców trupy A. Zelwerowicza (w sali koncertowej Vogla) o godz. pół do 9 wieczorem.

ZEBRANIE. Dnia posiedzenie zarządu polskiego Tow. teatralnego, o g. 9 wiecz. — Zebr. giełdowe o g. 6 wieczorem.

ZE STRAŻY. Jutro o godz 7 rano ćwiczenia III i IV oddziałów łódzkiej straży ogniowej ochotniczej w domach rekwizytowych tychże oddziałów.

MUZEUUM NAUKI I SZTUKI (Zielona 8), otwarte codziennie od g. 4 pp. do 10 w.; w niedziele i święta od g. 12 w poł. do 10 w.

KRONIKA.

(a) **Zmiany w duchowieństwie.** Dotychczasowy proboszcz parafii Niesułków, ks. Cezary Kantorski, przeniesiony został na takie stanowisko do parafii Mazew w pow. Iężyckim.

Nadetatowy wikaryusz parafii N. M. Panny na Starem Mieście w Łodzi, ks. Julian Ryster, zwolniony został z obowiązków swoich.

(b) **Uroczystość Wszystkich świętych** przypada w dniu jutrzejszym w czwartek zaś uroczystość modłów za zmarłych, dzień zaduszny. Obie te uroczystości są jakby wspólne, gdyż zaraz po białych niesporach odprawione są niespory żałobne i cała uroczystość opiera się na trzech punktach „Składni apostołskiego“, — „wierzę... w świętych obcowanie, grzechów odpuszczenie i żywot wieczny“.

(h) **Z cmentarzów.** Od niedzieli na cmentarzach katolickich i ewangelickich wra praca nad uporządkowaniem i upiększeniem mogił osób nam drogich. W pracy tej bierze udział nietylko służba cmentarna; setki osób, własnymi rękami starają się upiększyć mogiły kwieciami, zielenią lub wieńcami.

Na niektórych mogiłach gromadki dzieci robią porządki, to sieroty, pozbawione rodziców, upiększają mogiły, zraszając je częstą łzą żalu.

(x) **Na „Gniazdo“.** P. gubernator piotrkowski pozwolił oddziałowi łódzkiemu Towarzystwa opieki nad dziećmi zbierać ofiary do skarbonek w przeciągu dwóch dni t. j. 1 i 2 listopada przed kościołami i na cmentarzach.

Gniazdo łódzkie, przytulające w jednej tylko ochronce przy ulicy Milsza nr. 16 przeszło 100 bezdomnej dziatwy, po większej części zebranej z ulicy, jest instytucją filantropijną jedną z najpożyteczniejszych, bo wychowuje i wykształca na ludzi uczciwej pracy tych, którzy, puszczeni samopas wyrosliby jak dziczki w lesie, w dzieciństwie niezliczeni, a później, w dojrzałym wieku nicponie lub złoczyńcy. Byt „Gniazda“ oparty jest wyłącznie na ofiarności publicznej.

W nadchodzących dniach, poświęconych pamięci zmarłych, drogich nam istot, niechże serca nasze staną się czulsze na niedolę sierot, dla których „Gniazdo“ ma zastąpić rodzinną Nadmienamy, że stan funduszy „Gniazda“ jest nieomal rozpaczliwy i jedyna nadzieja zabezpieczenia dziatwy, przytulonej w ochronie przy ulicy Milsza nr. 16 — to ofiarność publiczna jeśli szerokiem poplynie korytem.

P. I. Sawicki złożył w naszej redakcyi na rzecz „Gniazda“ rb. 1 zamiast swiatła dorocznym zwyczajem palonego na mogile drogiej mu istoty. Gdyby szlachetny ten czyn znalazł wielu naśladowców, byłoby to najwspanialsze uczczenie pamięci zmarłych.

Komitet „Gniazda“ chętnych do przyjścia mu z pomocą przy zbieraniu ofiar do skarbonek prosi o zgłaszanie się dziś wieczór do kancelaryi zarządu „Gniazda“ Milsza nr. 16.

(—) **Kokowcew i reakcyja** Mienszikow zamieścił w „Now. Wrem a“ artykuł p. w. „Nowy rząd“.

Artykuł przepelniony jest namiętymi napadami na Kokowcewa i jego umiarkowany program, Mienszikow uważa za autentyczne te plany nowego prezesa Rady ministrów, które ogłosił „Temps“ i rosyjska prasa postępową.

Mienszikow zarzuca Kokowcewowi brak uczuć narodowych i niechęć do zamierzeń swego poprzednika.

Artykuł kończy się słowami: Rosya poczuje niebawem, że utraciła Stołypina“.

Reakcyoniści wyteżają wszystkie siły dla obalenia Kokowcewa. W sferach biurokratycznych sądzą, że cel może być osiągnięty.

Na stanowisko prezesa rady ministrów wysuwają kandydaturę Kriwoszeina.

(—) **Zmiany w ministerjum oświaty.** „Riecz“

dowiaduje się, że ostatecznie postanowiono zmianę stanowiska kuratora okręgu naukowego Muśina Puszkina na stanowisko członka rady ministra oświaty, opróżnione przez prof. Platonowa. Jednak to mianowanie nie nastąpi zapewne przed końcem r. b.

Pomocnika kuratora Ostromowa mianowano kuratorem okręgu wileńskiego. Rozkaz w tej mierze zostanie wydany w tych dniach.

(—) **Z poczty.** Naczelnik warszawskiego okręgu pocztowo-telegraficznego zawiadamia, że na stacyach Ostrowy i Złoty Potok kolei herbosko-kieleckiej urządzone zostały poczty dla wszelkich listów i posyłek (te ostatnie z wyjątkiem międzynarodowych i tylko do wysokości rb. 200).

(x) **Gniazdo łódzkie.** Zarząd Towarzystwa opieki nad dziećmi (Gniazdo łódzkie) zawiadamia nas, że wbrew krążącym pogłoskom o rzekomych nieporozumieniach w łosie zarządu, ten ostatni pracuje dalej w pełnym swym składzie, albowiem najmniejszych nieporozumień nie było nigdy. Jedynie tylko z powodu braku zdrowia regent p. K. Mogilnicki zrzekł się przewodnictwa, pozostając jednakże członkiem zarządu.

(a) **W sprawie policji dodatkowej.** Przed kilku laty fabrykanci i obywatele zadeklarowali pewien fundusz na utrzymanie policji dodatkowej.

Wszelkie napływające na ten cel sumy, tworzące t. zw. fundusz obywatelski, składane były do kasy miejskiej.

Ponieważ na razie wyczerpały się sumy, przeznaczone na utrzymanie stałej policji miejskiej, magistrat skorzystał z funduszu obywatelskiego i wydał z niego 30,000 rb.

Obecnie okazała się potrzeba uzupełnienia kapitału obywatelskiego z uwagi na to, że policja dodatkowa istnieje nadal do dnia 14 lipca 1912 r.

Wobec tego policmajster m. Łodzi zwrócił się do prezydenta z prośbą o zwrot owych 30,000 rubli, jako potrzebnych na pokrycie wydatków bieżących, związanych z utrzymaniem policji dodatkowej.

(x) **Ofiara.** Pani Trenklerowa wdowa po s. p. Teodorze i jego córka złożyły dla uczczenia pamięci męża i ojca 2,000 rubli na cele dobroczynne a mianowicie: 500 dla kolonii chrześcijańskich letnich, 500 dla ligi przeciwgruźliczej, 500 do rozporządzenia Towarzystwa chrześcijańskiego dobroczynności i 500 rubli na ambulatorium dla przychodzących chorych.

(—) **Skon zesłane.** Z Symbirsk nadeszła wiadomość, że w tych dniach umarł tam zesłaniec z Łodzi, Szlama Chęciński.

(x) **Robotnicy w Królestwie Polskim** pracują w gorszych o wiele warunkach, niżeli w Cesarstwie, jeżeli wierzyć cyfrom statystycznym, świeżo przytoczonym w „N. Łodz. Ztg.” za rok 1906.

Na 1,000 robotników było wypadków nieszczęśliwych w Syberii i Turkiestanie 21, w Rosji środkowej 36, na Uralu 49, w kraju kaukaskim 87, w innych okręgach 95, w Rosji południowej 207, w Polsce 2721

Przeciętnie w całym państwie 112.

(—) **Szmaty** stanowią w handlu i przemyśle kolosalny interes, dochodzący do wielu milionów rubli rocznego obrotu. Samo cło od szmat wwożonych wałachami do Królestwa przez komorę w Szczepiornie, a dostarczanych z Niemiec, przynosi 5 — 6 milionów rocznego dochodu. Ile szmat trzeba przewieźć przez komorę, żeby tak pokazać sumę za samo cło zapłacić! A ileż szmat jest dostarczanych innymi komorami, ile ich sprzedają wieś i miasta, a ile ich idzie z samej Warszawy do fabryk sukieniczych, papierni i t. p.

Handlarze szmatami, mający w tym towarze 100 do 120 tys. rubli, uważani są za skromnych kupców, są bowiem bogatsi, którzy całą swą fortunę w szmaty lokują, wiedząc że to jest wyborny interes, przynoszący grube procenty od kapitału. A u nas ile tego towaru wyrzaca się na śmieci! Ile bogatych śmieci wywozi się na pola i bezpowrotnie marnują się kapitały bardzo poważne.

(a) **Rewizja więzień.** P. Korys-Osmołowski, któremu powierzono nadzór nad więzieniami łódzkimi, dokonał rewizji gmachów więziennych.

(a) **Aresztowanie.** W sprawie napadu i zabójstwa kupca Bernarda Engla aresztowano 11 podejrzanych osób.

(a) **Kary administracyjne.** Gubernator piotrkowski skazał następujące osoby za nieprawidłowe prowadzenie meldunków:

Rządca domu przy ulicy Cegielnianej nr. 19 Dawid Zeliksman — na 15 rubli lub 5 dni aresztu; właściciel domu Dawid Goldblam — na 25 rubli lub 8 dni aresztu; właścicielka domu Łaja Torenberg — na 15 rubli lub 5 dni aresztu; Antoni Wrębicki właściciel domu przy ulicy Nowocegielnianej nr. 51 — na 15 rubli lub 5 dni aresztu za stawianie przeszkód stróżowi prowadzącemu aresztowanego za kradzież do cyrkulu — na 2 tygodnie bezwzględnie aresztu i za opieszałość i niespełnianie przepisów policyjnych Dawid Mowerganc — na 100 rubli lub 1 miesiąc aresztu.

(a) **Zaniedbana droga.** P. Szulc z gminy Brzezina nadesłał do magistratu łódzkiego odezwę, w której zwraca uwagę, że droga, wiodąca do szosy brzezińskiej, w obrębie terytorium miejskiego, w pobliżu cmentarza żydowskiego, znajduje się w stanie opłakanym — i prosi magistrat o zarządzenie naprawy tej drogi.

(x) **Odnaczenie.** Instytut języków nowożytnych d-ra Kummera za wydaną nakładem swoim metodę do wykładu języków nagrodzony został na wystawie w Rostowie nad Donem złotym medalem.

(a) **Ze Stow. nauczycieli chrześcijan.** Odbyło się posiedzenie zarządu Stowarzyszenia, pod przewodnictwem prezesa p. Romana Tulina.

Postanowiono zająć się energicznie wyegzekwowaniem zaległych pożyczek. W tym celu do członków zalegających wystosować odeszły z żądaniem spłacenia długu w ciągu dwóch tygodni; od tych zaś, którzy się wypisali ze Stowarzyszenia, ścigać drogą sądową.

Odczytano odezwę zarządu Stowarzyszenia majstrów fabrycznych z prośbą o wskazanie prelegentów, którzyby mogli wygłosić odczyty w Stowarzyszeniu; postanowiono zapytać zarząd Stowarzyszenia majstrów fabrycznych, z jakiej dziedziny nauki projektowane odczyty mogą być wygłoszone.

Termin urządzanego koncertu pedagogicznego w sali Vogla oznaczono na 19 lutego r. b.

W poczet członków Stowarzyszenia przyjęto 21 kandydatów.

(a) **O powiększenie pensji.** Nauczyciele żydzi szkół elementarnych miejskich zwrócili się niedawno do naczelnika szkół ludowych z prośbą o interwencję, ażeby gmina żydowska z uwagi na drożyznę ogólną, powiększyła im pobieraną dotychczas płacę przynajmniej o 25%.

Sprawa ta oparła się o naczelnika dyrekcji naukowej, do którego udała się deputacja nauczycieli do Piotrkowa. P. Głazów przyrzekł po przeć starania nauczycieli, odwołując się do gminy żydowskiej, która sporządza rozkład składek, budżet utrzymania szkół i etat nauczycieli.

(a) **Z przemysłu.** Towarzystwo akcyjne wyrobu wstążek S. Czamańskiego, w Łodzi, miało w 1910—11 roku operacyjnym 852,322 rb. 23 kop. obrotu, czystego zysku zaś osiągnęło 37,083 rb. 31 kop.

Na wypłatę dywidendy w stosunku 7% przeznaczono 28,000 rb.

(a) **Zawieszenie wypłat.** Otrzymało tu wiadomość o zawieszeniu wypłat przez Dom handlowy „A. Wajtraub” w Kijowie; pasywa obliczono na półtora miliona rubli i „M. Fakelma” firma manufakturowa w Sorokach, gubernii bessarabskiej; pasywa 75,000 rubli.

(h) **Zebrańie pożyczoszników.** Dnia 5 b. m. przy ulicy Widzewskiej № 137, o godzinie 2 po południu odbędzie się zebrańie miesięczne członków zgromadzenia czeladników pożyczoszników.

(x) **Z Towarzystwa Krzewienia oświaty.** W środę dnia 1 listopada o godzinie 4 po poł, w sali odczytowej T. K. O. przy ul. Mikołajewskiej nr. 11, p. M. Dominikiewicz mieć będzie odczyt pod tytułem „Pan Stworzenia”. Odczyt ten mówiony był już przed wakacjami. Treść jego między innymi dotyczy wiary w dułby i złożonych z nią przesądów.

(a) **Z T wa zwolenników rozwoju fizycznego w Łodzi.** W lokalu Towarzystwa, przy ulicy Nawrot № 23 (w prawej oficynie) stale prowadzone są dla członków ćwiczenia gimnastyczne bezpłatne, a mianowicie:

1) dla oddziału męskiego 2 razy w tygodniu w poniedziałki i czwartki na dwie zmiany od g. pół do 8 i od godz. 8 m. 45 wiecz.;

2) dla osobnego zastępu członków starszych co wtorek o g. 8 wiecz.;

3) dla oddziału żeńskiego 2 razy w tygodniu — w środy i soboty od g. pół do 9 wiecz.

Prócz tego czynne jest koło szermiercze, którego ćwiczenia, dostępne dla członków czynnych Towarzystwa, za osobną czasową opłatą (na umorzenie wydatku na przybory), odbywają się co wtorek łącznie z ćwiczeniami gimnastycznymi.

Zawiadamiając o powyższem, zarząd wzywa ogół członków Towarzystwa do jaknajliczniejszego udziału w ćwiczeniach, aby Towarzystwo w ten sposób jaknajskuteczniej wypełnić mogło swoje zadanie.

W Towarzystwie istnieje także kółko sceniczne, które zbiera się co piątek o g. 8 wiecz.

(a) **Ze Stow. pracowników przem.-handlowych.** Pod przewodnictwem prezesa p. Fr. Nechwili odbyło się posiedzenie zarządu wczoraj wieczorem, na którym omawiano różne sprawy gospodarcze; polecono bibliotekarce, aby zaopatrzyła bibliotekę Stowarzyszenia w nowe dzieła naukowe i beletrystyczne, na które jest największe zapotrzebowanie czytelników; czysty dochód z organizowanego przez komitet dochodów niestałych rautu, który się odbędzie w dniu 4 b. m. t. j. w sobotę, w lokalu własnym Stowarzyszenia, przeznaczono na fundusz zapomogowy dla artystów-pogorzalców teatru polskiego Zelwerowicza.

Ze względu na sympatyczny cel i wielce urozmaicony program, który wykonany będzie przez pierwszorzędne siły artystyczne, raut ten wzbudzi zapewne zainteresowanie szerszego ogółu.

Pp. Stowarzyszeni proszeni są o składanie w lokalu Stowarzyszenia adresów znajomych, którym rozosłane będą zaproszenia imienne. Program rautu podany będzie w „Rozwoju” — w numerze czwartkowym.

W poczet członków Stowarzyszenia przyjęto 6 kandydatów.

(a) **Choroby epidemiczne.** W domu przy ulicy Średniej № 36 w mieszkaniu Jana Zdziarskiego zachorowało ciężko na ospę jednoroczne dziecko; w domu przy ulicy Widzewskiej № 50 u Icka Birnbauma zachorowało na tyfus brzuszny 2 dzieci.

O wypadkach zawiadomiono lekarzy cyrkulowych.

(a) **Wypadek przy maszynie drukarskiej.** Dnia o godzinie 11-ej rano uczeń drukarni „Neue Loder Zeitung” 16-letni Aleksander Zalewski (zamieszkały przy ul. Nowo-Zarzewskiej № 35) zbliżył się do maszyny, która porwała mu lewą rękę. Zalewski otrzymał ranę szarpaną. Wezwany lekarz Pogotowia rany opatrzył i odwiózł chorego do lecznicy Wattena i Tochtermana przy ul. Podleskiej na kurację.

(a) **Konfiskata.** Wczoraj skonfiskowano nakład nr. 1 wychodzącego pisma „Montagsblatt”.

(a) **Kradzież.** W filii składów towarów Tow. „Reinza i Kamizera”, przy ul. Piotrkowskiej nr. 43, wykryto przypadkowo systematyczną kradzież, której dopuszczał się stróż tego domu.

Wóźnica firmy zauważył, że z podwórza wyjeżdża furą z naładowanymi workami zamiast śmieci, po które przyjechała. W parę zdało się wóźnicy wybiedz na dziedzińiec i zatrzymać furę. Stróż chciał ratować się ucieką, lecz go strażnik pochwycił.

Okazało się, że stróż ów nocą dostawał się do składu towarów od podwórza, kradł towary wałowane i bawelniane i wynosił je do komórki, gdzie zaszywał je w worki.

Jak utrzymuje wóźnica, który przyjechał po śmieci, stróż proponował mu, aby zawiózł kartofle i kapustę na ul. Brzezińską, na co wóźnica się zgodził, nie podejrzewając podstępny.

Odebrany towar złożono napewno w składzie. Wartość jego wynosił przypuszczalnie kilka tysięcy rubli. Ponieważ kradzież prawdopodobnie datuje się oddawna, administracja firmy przystąpiła do spisu inwentarza.

(a) **Upadek z rusztowania.** Dnia w południe na ul. Keibacha nr. 13, spadek z rusztowania 19-letni Feliks Barteck, zamieszkały przy ul. Aleksandrowskiej nr. 26 i doznał wielu okaleczeń. Lekarz Pogotowia rany opatrzył, poczem odwieziono chorego do mieszkania.

(a) **Pokasani przez psa.** W cegielni Zeglina, przy ulicy tejże nazwy (dawnej Rakiciej) pies pokojowy zarządzającego cegielnią p. Jana Wojdy, wściskł się i pokasał syna jego, 4-letniego Leopolda i dzieci sąsiadów: 9-let. Z. Syska i 16-letniego Franciszka Pawlaka. Chorých odesłano na kurację do lecznicy Palmirskiego w Warszawie.

(h) **Falszywy alarm.** Wczoraj, o godz. 8 minut 40 wieczorem, zadziwiono IV oddział straży ogniowej ochotniczej na ul. Rzgowską nr. 59. Po przybyciu na miejsce, straż ognia nie znalazła. Był to falszywy alarm.

(a) **Znaleziony w korytarzu domu,** przy ul. Widzewskiej nr. 36 koszyk z kompletem używanej bielizny, stróż domu złożył w biurze 3 cyrkulu policyjnego, gdzie prawy właściciel może odebrać.

(a) **Przeciw moralności.** W domu przy ulicy Wodnej nr. 22, szewc J., zwałwszy w nieobecności żony mieszkankę tegoż domu, dopuścił się zbrodni przeciw moralności, J. aresztowano.

(p) **Pogotowie ratunkowe** w ciągu dnia wczorajszego między innymi wzywano do następujących wypadków:

- Ogólnemu osłabieniu uległy 3 osoby.
- Na ul. Miłsza nr. 53 Ignacemu Małowskiemu, maszynie fabrycznemu, lat 45, podczas pracy pas transmisyjny uderzeniem okaleczył głowę.
- Na stacji towarowej kolei kaliskiej Jan Fatys, robotnik kolejowy, lat 31, przy wyładowywaniu towaru wypadł z wagonu na bruk i złamał obie ręce i okaleczył głowę.
- Na ul. Zawadzkiej nr. 16 w fabryce Szulca maszyna urwała część palca wskazującego u prawej ręki Józefie Łęziakównie, robotnicy.
- Na Pasażu Meyera nr. 2 Andrzej Małec, lat 32, robotnik budowlany, spadł z rusztowania z wysokości piętra, okaleczył głowę, twarz i plecy.
- Na ul. Żelaznej 74-letnią Antoninę Cebulską, mieszkającą przy dziełach, bez zajęcia, przejechał wóz tak nieszczęśliwie, że złamał jej prawa nogę i okaleczył głowę; odwieziono ją do szpitala Aleksandra.

(a) **Z powiatu łaskiego.** Naczelnikiem powiatu łaskiego mianowany został Bitny-Szlachto, rotmistrz pułku ułanów, na miejsce p. Ebielowa, który powołany został na stanowisko pomocnika zarządzającego Księstwem łowickim.

(a) **Szosa II-go rzędu.** Droga III-go rzędu, wiedząc od wsi Skoszawy przez Dobieszów, Niechi, Moskule, Rogi, Różki i Doly do rawsko-łódzkiej szosy, na przestrzeni 13 wiorst w obrębie powiatów łódzkiego i brzezińskiego, rząd gubernialny piotrkowski zaliczył do II kategorii dróg szosowych.

(x) **Ozłówek i zwierzę.** Z notatek, dokonanych przez Pogotowie ratunkowe, a drukowanych w „Rozwoju“, mogli czytelnicy zauważyć, że niezbyt rzadkie są przykłady obrażeń, odniesionych przez wozniców skutkiem wierzgnięcia ich koni.

Wierzący te — w największej liczbie przypadków — to zemsta udreżonego zwierzęcia na swoim dręczycielu.

Natomiast ile wdzięczności czują zwierzęta dla swoich przyjaciół, dowodzi między innymi następujący wypadek, opowiedziany przez ks. Antoniego Brykczyńskiego w „Gazecie Świętockiej“.

Ks. Brykczyński jest proboszczem parafii Górowów w gub. Łomżyńskiej oto jego słowa:

„Gospodarz z mojej parafii, Karolak, ze ws. Rembisz, ma dwuletniego buhaja, którego sam wychował i wypieścił. Otóż przed kilku tygodniami, gdy Karolak był na polu sąsiada, buhaj z drugiej wsi rzucił się na niego, obalił na ziemię i deptając raciami, trzy żebra mu połamał. Byłby go z pewnością zabił, ale szczęściem ujrzał to i usłyszał jęk swego pana ulubiony byczek Karolaka. Bez względu na to, że stary buhaj był od niego dwa razy większy, rzucił się na niego, bodzie rogami, przez to ściąga na siebie złość rozwścieczonego byka, który porzuca Karolaka, a zwraca rogi przeciwko nowemu nieprzyjacielowi. Wtem nadbiega pies Karolaka i zaczyna gryźć buhaja. I w ten sposób oba poczciwe zwierzęta od niechybnej śmierci dobrego pana swojego ocalały, bo dały czas ludziom do przybycia z pomocą“.

(a) **Morderstwo.** W majątku Porszewice, powiatu łaskiego znaleziono nieżywego leśniczego 43-letniego Jana Kratza z raną postrzałową w w pierś oraz z oznakami uderzeń kolby rewolwerowej.

Podejrzewają, że był to akt zemsty ze strony złodziei, kradzących w lesie zwierzęną. Na miejsce wypadku zjechał naczelnik powiatu łaskiego i sędzia śledczy. Zamordowany pozostawił żonę i 7 dzieci.

(a) **Kradzież krów.** W nocy z soboty na niedzielę niewykryci dotąd złodzieje otruli psa podwórzowego i z obory włościanina wsi Łągielniki Małe, Antoniego Piątkowskiego i skradli dwie krowy, należące do tegoż Piątkowskiego i drugą Tomasza Kulpińskiego. Trzecią, stojącą w tejże oborze krowę Józefa Piątkowskiego, pozostawili.

Krowy skradzione, które złoczyńcy uprowadzili w stronę Strykowa, przedstawiają wartość 200 rb.

SZTUKA.

(x) **Raut-koncert.** Organizowany w sali przy ulicy Dzielnej № 1: Raut koncert na korzyść aktorów-pogorzalców, zapowiada się bardzo obie-

cająco i niewątpliwie sprowadzi jutro do pięknie udekorowanej sali koncertowej tych wszystkich, dla których losy Sceny polskiej w Łodzi nie są obojętne. Bogaty i obfity program z udziałem najwybitniejszych sił amatorskich i zawodowych, miejscowych i warszawskich i sam cel koncertu są aż nadto wystarczającą atrakcją. Rozumie to publiczność łódzka, chętnie śpieszy z pomocą w udekorowaniu sali ofiarowanej bezpłatnie przez dyrekcję koncertową K. Rubinsteina, w dostarczeniu kwiatów, okrów i t. p. rzeczy, niezbędnych dla uświetnienia Rautu-koncertu.

Sprzedż biletów odbywa się codziennie w cukierni p. A. Roszkowskiego, a w dzień Rautu-koncertu w kasie przy sali koncertowej.

(x) **Teatr popularny A. Mielewskiego** (Konstantynowska 16). Z kancelaryi teatralnej komunikują nam:

Dziś we wtorek dana będzie seansacyjna i efektowna sztuka w 6 aktach z prologiem p. t. „Żywy posąg“ Teobalda Cigoniego.

Jutro z powodu uroczystego święta dwa przedstawienia: po południu o godzinie 3 „Hulaj dusza“, widowisko czarodziejskie ze śpiewami i tańcami w 7 obrazach A. Wałewskiego; wieczorem o godzinie 8 m. 15—„Dziady“ A. Mickiewicza, arcydzieło literatury polskiej w 4 częściach; współudział całego personelu z Mielewskim na czele.

W czwartek „Zawisza Czarny“ K. Tetmajera w 7 odsłonach.

W przygotowaniu „Bolesław Śmiały“ St. Wyspiańskiego.

(x) **Z „Lutni“.** Wieczór muzyczno-dramatyczny, urządzany staraniem Towarzystwa „Lutnia“ w nadchodzącą sobotę, w sali własnej (Piotrkowska № 108), zapowiada się doskonale. W wieczorze tym, jako soliści, biorą udział pp.: Kazimiera Sliwerska, Marya Wilkoszewska, dyr. Alojzy Dworzaczek, Leon Galuński oraz wyborny monologista, kiedyś członek warszawskiego „Momsa“, p. Małkowski.

Chór męski „Lutni“ pod batutą dyrektora Dworzaczka wykona szereg pieśni: Szuberta, Kotarbińskiego, Schützera i Demlińskiego.

Drugą część wieczoru wypełni komedia w 1 akcie Nowaczyńskiego pod tytułem „Dom kalek“ w wykonaniu członków Koła dramatycznego „Lutni“, pp.: J. Ślaskiej, H. Danielewiczowej, W. Gajówny, J. Krohówny, J. Jelińskiej, K. Jasińskiej, Osk. Jędrzychowskiego, J. Zalewskiego i Wł. Zamorskiego.

Reżyserję tej sztuki powierzono kierownikowi Koła, p. Konradowi Fiedlerowi.

Początek o godz. pół do 9 wiecz.

(x) **Raut u handlowców.** W nadchodzącą sobotę dnia 4 listopada r. b. Stowarzyszenie wzajemnej pomocy pracowników przemysłu i handlu gub. piotrkowskiej urządza w lokalu własnym przy ulicy Zielonej nr. 25 róg Widzewskiej na otwarciu lokalu raut o bogato urozmaiconym programie, po wyczerpaniu którego rozpoczyna się tańce.

Współudział w wykonaniu programu przyjmują artyści teatru pp. Jadwiga Czechowska i p. Różycki, tudzież pp. Winkler (fortepian), Jarzębski (śpiew), Brandt, Goebel i Michałowski (trio na skrzypcach, wiolonczeli i fortepianie).

Dochód czysty z tego rautu zarząd Stowarzyszenia przeznacza na aktorów pogorzalców trupy A. Zelwerowicza. Szlachetny cel, pod którego hasłem pracownicy przemysłu i handlu rozpoczynają życie towarzyskie w nowej siedzibie, powinien być dostateczną atrakcją, by lokal Stowarzyszenia zaroził się w sobotę tłumem stowarzyszonych i ich gości.

Początek rautu o godzinie 9 wieczorem punktualnie.

Prokuratura rozpoczęła śledztwo w sprawie laboratorium bomb, wykrytego na Podolu przez kijowską „ochranę“. Pieniądze (przeszło 1,000 rb.) na utworzenie laboratorium dał rewolucjonistom Dymitr Bogrow. W związku z tą sprawą dokonano szeregu rewizji i aresztowań.

Z dzielnic polskich.

Z KRAKOWA. Onegdaj odbył się wiec urzędniczy w sprawie drożyzny. Uchwalono żądać

podwyższenia pensji, budowy tanich mieszkań, pomocy dla wybrnięcia z długów.

— „Głos Narodu“ donosi, że 6 tysięcy dzieci irlandzkich podpisało adres do dzieci polskich, przesładowanych w zaborze pruskim. Adres oprawny, jako księga pamiątkowa, będzie umieszczony w muzeum Czartoryskich w Krakowie. Inicytorem adresu był lord Tennyson, mieszkający w Dublinie.

— W kopalniach soli w Bochni nastąpił wybuch wskutek nieogłdnego zbliżenia się z lampką robotniczą. Trzech robotników odniosło ciężkie rany.

ZE LWOWA. Stan zdrowia marszałka krajowego, hr. Badeniego, jest bardzo groźny. Lada chwila można spodziewać się katastrofy.

— Polskie kluby sejmowe zebrały się pod przewodnictwem prof. S. Głabińskiego na naradę w sprawie sejmowej skutkiem wyborczej.

Z INOWROCŁAWIA. Onegdaj, przy bardzo licznych napływie wiernych, odbyło się tu uroczyste poświęcenie nowego kościoła katolickiego. Świątynia ta wybudowana jest z powodu pamiętnej katastrofy w 1909 roku, wywołanej obsunięciem się ziemi na rynku, skutk czego ofiarą padł starożytny kościół Matki Boskiej.

Z LITWY I RUSI.

Minsk gubernialny. Wczoraj wieczorem wybuchnęły zaburzenia w więzieniu Borysowskim. Kilku dopiero co skazanych na bezterminowe roboty ciężkie, aresztantów, w celu ucieczki, napadło na dwóch dozorców i, położywszy trupem jednego z nich, oraz odebrawszy im rewolwery tudzież klucze, wypuścili z cel resztę aresztantów, ogółem w liczbie 105.

Zarząd więzienny wszczął alarm i zarządził obronę wyjść

Aresztanci zamknęli się i nie dopuścili nikogo na piętro górne.

Przybył naczelnik żandarmeryi i obsadził więzienie strażnikami do rana.

O godzinie 1 w nocy przyjechał zarządzający gubernią z dodatkowym oddziałem strażników, lecz wobec ciemności, zgodził się na zarządzone kroki.

Dziś wczesnym rankiem, wobec tego, że aresztanci nie chcieli oddać rewolwerów i odmówili dobrowolnego otwarcia drzwi, te ostatnie zostały wysadzone.

Aresztanci powitali straż strzałami.

Podczas wymiany strzałów zabito dwóch skazanych na roboty ciężkie i raniono pięciu.

Śmiertelnie został raniony w głowę pomocnik komisarza Romaszew, w którego kierunku aresztanci dali przeszło 5 strzałó.

Przywrócono zupełny porządek; przywódców zakuto w kajdany.

Wilno. Odczyt pośła Rodiczewa, który miał się odbyć w tutejszem Kole kolejowym, nie doszedł do skutku. Część publiczności hałasowała, inni protestowali. Przedstawiciel administracji rozwiązał zebranie. Publiczność rozeszła się spokojnie.

— „Gazeta 2 grosze“, wychodząca w Wilnie, została zawieszona do czasu sprawy sądowej za artykuł p. t. „Zamachy na ministrów“. Za ten sam artykuł drogą administracyjną skazany został redaktor „Gonca“ warszawskiego, p. Zygmunt Makowiecki, na 3 miesiące więzienia, bez prawa zamiany na grzywny.

POLONICA.

Zgon. Zmarł nagle w Paryżu Witold książę Czartoryski, powszechnie szanowany prezes polskiego Tow. literacko-artystycznego.

Witold Kazimierz Filip Jan ks. Czartoryski, urodzony 10-go marca 1876 roku w Paryżu, był synem ks. Władysława i drugiej jego małżonki, Małgorzaty, z domu księżniczki Orleańskiej.

Z KROLESTWA.

Z powodów niewyjasnionych. Donosiliśmy za „Iskrą“ sosnowiecką, o tragicznej śmierci Wa-

Olawa Popławskiego, urzędnika zakładów cynkowych Tow. sosnowieckiego; w chwili kontrolowania zapasów cynku piramida tafli cynkowych zwała się na s. p. Popławskiego i zmiażdżyła mu czaszkę. Przyczyną śmierci, podług „Iskry“, była oszczędność zarządu, który wyznaczył do pomocy dwóch tylko robotników, a ci nie mieli dość sił, żeby odwrócić niebezpieczeństwo.

Prostą powiększą wiadomość inżynier Towarzystwa, p. S. Gadomski, który zapewnia, że robotników było tam czterech, a nie dwóch, że spadający keziolik był obciążony płytami cynku, ważącymi razem 130 do 140 pudów, że takiego ciężaru wszyscy czterej robotnicy nie byliby w stanie podtrzymać, tem bardziej, że upadek był nagły, nieprzewidziany.

A powód jego — niewyjaśniony.

Wojna turecko-włoska.

Kłęski włosków.

Wczorajsze sprawozdanie urzędowe z placu boju pod Trypolisem przynajmniej, że włosi ponieśli tam w ostatnich dniach dotkliwie kłęski. Opinia publiczna w stolicy silnie zaniepokojona.

Rozchodzą się wieści, że skutkiem ciężkich strat pod Trypolisem, rząd włoski nakazał powołanie klasy drugorocznej rezerwy.

Przez Tunis telegrafują do Berlina: Bitwa poniedziałkowa kosztowała włosków 365 zabitych i rannych. Straty turków stosunkowo o wiele mniejsze, arabów większe, choć nie dorównujące włoskim. Miasto od czasu, kiedy arabowie zajęli tyły wojska włoskiego, znajduje się w stanie oblężenia. Ciągłe rewizje i doraźne egzekucje.

Dyscyplina w wojsku włoskiem zaczyna się rozluźniać. Żołnierz traci dawną zimną krew. W komendach znać zdenerwowanie.

Bitwa czwartkowa skończyła się porażką turków po całodziennym strzelaniu po obydwu stronach. Turcy urządzili regularną komunikację karawanową, utrzymującą komunikację z wewnętrznymi oazami. Posiłki z głębi kraju nadciągają codziennie.

*

Rzym, 30 października. (P.) Do agencji „Stefani“ donoszą z Trypolisu, że onegdaj nieprzyjaciel napadł na Homs, odparty jednak został ze stratami. Włosci mają dwóch zabitych i dwóch rannych.

Rzym, 30 października. (P.) Agencja „Stefani“ donosi, że straty arabów w bitwie pod Homsem wynoszą 300 ludzi.

Konstantynopol, 30 października. (Wl.) Mocarstwa europejskie noszą się z zamiarem, celem możliwego ograniczenia terenu wojny, zapreparowania Turcji i Włochom, jako państwom prowadzącym wojnę, rozcziągnięcia neutralności na morza: Egejskie, Adrytyckie i Czerwone.

Konstantynopol, 30 października. (Wl.) Naczelnik szepców muzułmańskich z Darfuru (wewnętrzne oazy, położone w Sudanie wschodnim; kraj wyłącznie mahometański) przysłał turkom pod Trypolisem posiłki w sile 15,000 dobrze uzbrojonych arabów.

Konstantynopol, 30 października. (Wl.) Rozeszła się pogłoska, że turcy układają się z wojskiem włoskiem o zwrot miasta Trypolisu.

General Canewa wzięty do niewoli.

Rzym, 30 października. (Wl.) Księżna Aosty, w towarzystwie innych dam z arystokracji włoskiej, udała się dziś do Trypolisu, jako siostra miłosierdzia.

Rzym, 30 października. (Wl.) Flota włoska przedsięwzięła na morzu Egejskiem skuteczny atak na wyspy Mitylenę i Rodos.

Berlin, 30 października. (Wl.) Korespondent umysłowy „Berliner Tageblattu“ donosi z Trypolisu: Wojska tureckie zajęły szanse południowe, po wyparciu z nich włosków. Odebrali również tym ostatnim źródła Bumeliann i niezwłocznie odcięli dopływ wody do Trypolisu. Wobec tego miasto to pozbawione zostało wody do picia.

Czy to zmiana kursu?

Onegdaj odbyła się u prezesa rady ministrów, Kokowcowa prywatna narada w sprawach Finlandyi.

Na tej naradzie wyjaśnione zostało, że większość narodu fińskiego jest nastrojona pokojowo względem imperyum.

Rzeczą jest pożądaną, aby nastąpiło wzajemne porozumienie, którego główną podstawą winno być poszanowanie dla narodu fińskiego i jego kultury. Ale współdziałanie rządu z warstwami kulturalnymi Finlandyi do czasu jest rzeczą niemożliwą, ze względu na walki partyi.

Trzeba poczekać na zwrot, kiedy cały kraj ujrzy dobrodziejstwo przynależności do Rosyi.

Polityka lat ostatnich była wyjątkowa i nie powinna być stosowana na przyszłość, chociaż pewne ślady tej polityki jeszcze pozostały, mianowicie prawo wojskowe będzie bezwarunkowo uchwalone przez obie izby petersburskie.

Prawo o przywilejach rosyjan w Finlandyi zawiera pewne sprzeczności, prawdopodobnie więc będzie przez Radę państwa odrzucone.

Reszta projektów względem Finlandyi ma odpaść.

Zmiany osobiste w zarządzie Finlandyi wyjaśnią się w ciągu 2—3 tygodni.

Mówią, że gen. Zein ma opuścić stanowisko general-gubernatora fińskiego.

TELEGRAMY.

Ryga, 30 października. (P.) Wczoraj przez cały dzień srożyła się burza śnieżna. Połączenia telegraficzne i telefoniczne zostały przerwane, ruch pociągów z wielką trudnością zdołano utrzymać. Na morzu uległy rozbiciu dwa żaglowce. Żalugi uratowano. Nazajutrz połączenie telegraficzne zostało przywrócone.

Strasburg, 30 października. (P.) Na uzupełniających wyborach do nowej izby niższej Alzacji i Lotaryngii wybrano 24 posłów centrum, 9 demokratów, 11 socjalistów, 10 z bloku lotaryńskiego i 6 niezawisłych. Związek narodowy doznał zupełnej porażki.

Paryż, 30 października. (P.) Rząd francuski zatwierdził projekt konwencji literackiej i artystycznej, opracowany przez komisję francusko-rosyjską. Konwencja ta zostanie wkrótce podpisana w Paryżu. Utwory każdego z tych dwóch krajów korzystać będą z obrony praw miejscowych.

Władzaukaz, 30 października. (P.) W aule starosunzeńskim, w domach Szaaba i Cheaduła, ukrywała się banda Zelimchana. Aul otoczył odział w sile 404 ludzi i dom Szaaba był ostrzelany. Podczas wymiany strzałów poległ naczelnik oddziału Epifanow i jeden żołnierz, rannych jest dwóch, z tubyleców raniono dwóch, wypadkowo zaś zabite zostały dwie kobiety. Rozbójnicy, ostrzeliwując się, zbiegli. Onegdaj banda złożona z 15 rozbójników napadła na folwark Kripuszkina i zraniwszy właściciela, zrabowała dom i zbiegła.

Klausenburg, 30 października. (Wl.) Na przesłaniu kilkuset morgów zapaliły się gazy ziemne. Płomień bucha do góry w kształcie ogromnego słupa świetlanego. Nasyp kolejowy zniszczony.

Nowy Jork, 30 października. (Wl.) Pod Cheyenne (stan Kanzas) pociąg pośpieszny wpadł na towarowy z powodu źle nastawionej zwrotnicy. Zabitych 20, rannych 30 osób.

Z ostatniej chwili.

Poznań, 31 października. (Wl.) „Posener Tageblatt“ donosi, że polak, nazwiskiem Palacz, kupił od Niemca Stroma majątek Wilhelmowo pod Ujściem, obszaru 1300 morgów. Gazeta dodaje z oburzeniem, że o kupno tego pięknego majątku zabiegała komisja kolonizacyjna, ale Strom wolał sprzedać polakowi, który ofiarował wyższą cenę.

Bydgoszcz, 31 (Wl.) Policja rozwiązała bez żadnych motywów, odbywający się tutaj zjazd polskiej młodzieży kowieckiej, na który mieli wstęp jedynie członkowie zjazdu, za legitymacjami członkowskimi.

Rzym, 31 października. (Wl.) „Corriere della Serra“ donosi, że po zamianowaniu nowych 17 kardynałów, będzie zasiadało w kolegium 33 włosków i 30 obcokrajowców, wobec tego możliwym jest, że przyszły Papież nie będzie włoskiem. W danym razie bowiem kandydat włoski nie bę-

dzie mógł otrzymać 2/3 głosów, wymaganych do wyboru Papieża.

Konstantynopol, 30 października. (Wl.) Według doniesień „Tanina“, turecki minister wojny oświadczył, że ostateczne odebranie włoskom Trypolisu nastąpi niebawem. Włosci mają teraz odcięty dopływ wody. Stanowiska wojsk tureckich są doskonałe.

Rzym, 31 października. (Wl.) Dotychczas rząd włoski nie zaprzeczył doniesieniom z Konstantynopola o zwycięstwie tureckim. Ostatnia nota agencji Stefaniego datowana jest 29 października i opisuje sytuację z 28, którą określa jako pomyślną.

Konstantynopol, 31 października. (Wl.) Wczoraj kursowała tutaj uporczywie wiadomość, że do tureckiego sztabu generalnego nadeszła depecha o otoczeniu Trypolisu przez połączone oddziały tureckie i arabskie. Po dwudniowej zaciętej bitwie zajęli turcy wszystkie szanse od strony południowej. W ręce turków dostało się 95 armat i 1,700 skrzyń z amunicją, prócz tego wzięto do niewoli 700 włosków.

Konstantynopol, 31 października. (Wl.) Wczoraj wieczorem nieprzejrzane tłumy turków przeciągały z chorągiewami przez miasto, przy dźwiękach muzyki, z powagą, a przytem głęboko wzruszone, z powodu wiadomości o zwycięstwie Turcyi.

Konstantynopol, 31 października. (Wl.) Podczas wczorajszego przyjęcia zagranicznych dyplomatów, oświadczył minister spraw zagranicznych, Asim Bej, że wojska tureckie zamknęły włosków w Trypolisie.

Pekin, 31 października. (Wl.) Wczoraj późnym wieczorem ogłoszono edykt cesarski, spełniający częściowo żądania wojsk rewolucyjnych i zapowiadający szerokie reformy konstytucyjne.

Konstantynopol 31 października. (Wl.) Burmistrz Trypolisu Hasun Bej, który zdradził turków i przeszedł na stronę włosków, został wczoraj przez nieznaną sprawców zamordowany.

Londyn, 31 października. (Wl.) Agencja Reutersa donosi, że po trzydniowej walce, wojska rządowe zajęły w niedzielę część miasta Hankou, Pomimo to rewolucyoniści stawiają zacięty opór. Miasto w wielu punktach płonie. Potwierdzenia tej mało prawdopodobnej wiadomości brak.

OFIARY.

Na „Gniazdo“ Tow. opieki nad dziećmi.

Stanisławowie Genzer, zamiast światła na grób ś. p. ojca, 3 rb.

Na Pogotowie ratunkowe.

Pesztes 1 rb.

Na T-wo opieki szkolnej gub. piotrkowskiej.

(Oddział Łódzki).

Teofil Stanisł, adwokat, wygłaskowane od Oskara Seemana na mocy ugody sądowej za obelżenie przez p. Seemana pp. Karolak, 20 rubli.

Na wpisy dla niezamożnych uczniów

progimnazjum polskiego p. Radwińskiego.

Henryk Hertzberg, zamiast światła na grób żony swojej) ś. p. Klary, 5 rb.

Na budowę kościoła św. Stanisława Kostki.

Rubli 4 złożyli pracownicy fabryk „Winkler, Gertner i Borman“ z okazji jubileuszu 25-letniej pracy w tejże fabryce p. Karola Ulbricha.

SPOSTRZEŻENIA METEOROLOGICZNE

Stacyi centralnej K. E. Ł.

Data	Barometr sprowadzony do 0° st.	Termometr w st. C.	Wilgotność w %.	Kierunek i prędkość wia- tru (miejców na sekundę)	Uwagi
30/X 1 pp.	752.4	+ 48	79	zn Z 1	Z dnia 30/X Temperatura max. +5.0 C. min. +0.2 C. Opadu 0.0
30/X 9 w.	751.4	+ 06	91	pd W 1	
31/X 7 r.	757.7	- 0.1	94	Pd 2	

Rewolucya w Chinach.

Bunt w armii chińskiej.

"Times" donosi, że tworzona przez rząd chiński druga armia przeciwno rewolucjonistom nie wykonała rozkazu. Zamiast pójść w bój z rewolucjonistami, przesała rządowi swoje ultimatum.

Armia ta liczy 27,000 wojska regularnego, a pochodzi z Boandin-fu i prowincyi Czili.

W ultimatum, które podpisali generałowie i wyżsi oficerowie armia rzeczona żąda w głównych punktach:

Zreformowania parlamentu na zasadach nowoczesnych;

Armia bez pozwolenia parlamentu nie może być użyta do tłumienia rozruchów krajowych;

Zrzeczenia się przez bogdychana władzy absolutnej;

Zupełnej amnestyi dla przestępców politycznych;

Odpowiedzialności prezesa ministrów wobec parlamentu;

Wzbronienia członkom rodziny bogdychana zajmowania wyższych stanowisk państwowych;

Zawierania traktatów za zgodą parlamentu.

Ultimatum wojskowe grozi, że w razie niespełnienia powyższych żądań, armia rokosszan ruszy na Pekin.

Dwór pekiński, otrzymawszy owo ultimatum, wysłał zaufanych oficerów, ażeby namówili wojsko do poniechania ultimatum.

Odpowiedź nie nadeszła jeszcze.

Pekin 30 października (P.) Rewolucyoniści zawładnęli miastem Tai jun fu, przyzem gubernator został zabity. Kolej dostała się w ręce powstańców, którzy zabrali 10 inżynierów francuskich jako zakładników.

Hankou, 30 października (P.) Wicekról prowincyi Hankou zawiadomił konsulów zagranicznych, że siły wojsk rządowych są za słabe, wobec czego władza niemoże zagwarantować bezpieczeństwa europejczyków.

Londyn, 30 października (wl.) Pisma tutejsze zaprzeczają wiadomości Ag. petersburskiej, że wojska rządowe odebrały rewolucjonistom Hankou. Jest to nieprawdą, gdyż miasto owe znajduje się dotychczas w rękach rewolucjonistów którzy zdołali się tam potężnie umocnić.

Pekin, 30 października (P.) Wydano szereg ukazów, wnoszących ważne zmiany do życia politycznego. W imieniu cesarza przyznano szereg omyłek władzy zwierzchniczej, które wywołały klęskę narodową i powstanie, jednocześnie ukazy te zawierają uroczystą obietnicę eo do zreformowania zarządu państwa stosownie do woli narodu. Drugi ukaz ogłasza amnestję dla wszystkich emigrantów politycznych, poczynając od roku 1898 i dla wszystkich uczestników obecnych rozruchów. Dla zaprowadzenia porządku normalnego ukaz obiecuje ustanowienie gabinetu konstytucyjnego bez udziału księżąt domu cesarskiego.

Pekin, 30 października (P.) Prezes parlamentu otrzymał emeryturę. Na jego miejsce mianowano Li-Czia-Czua.

Czao-Bin-Czuj, przyjaciel Juanszikaja, mianowany został ministrem spraw wewnętrznych.

Przylapani bandyci.

Przed kilku dniami w tajemniczy sposób zginęły z mieszkania Hersza Zabłudowskiego (ul. S to-Jerska 34) srebra stołowe, wartości 1500 rb. Zawiadomiona o kradzieży policja śledcza wdrożyła energiczne dochodzenie, które doprowadziło do niezwykle sensacyjnych wyników.

Ponieważ w dniu, w którym spełniono kradzież w mieszkaniu Zabłudowskiego, znajdowała się jedynie służąca Michalina Bajerówna, przeto przedewszystkiem zaczęto ją badać.

Okazało się, że Bajerówna ma narzeczonego, o którym rzekomo wiedziała tylko, iż nazywa się Józiek, którego nietylko wpuszcila wraz z kolegami do mieszkania, gdyż już wszyscy domownicy pokładli się spać, ale także wskazała im miejsce, w którym znajdowały się srebra.

Młodzieje idąc za jej wskazówkami, zabrali srebra i bezkarnie uciekli przez kuchnię.

Po tych zeznaniach agenci dokonali rewizyi kufierku Bajerówny i znaleźli notatkę Józka z adresem Wronia № 4 m. 24.

Agenci wydziału śledczego, udawszy się pod wskazany adres, znaleźli w mieszkaniu zajmowanem przez niejaką Brzezińską, pijących przy stole bandytów: Władysława Grudę i Wacława Łaskiego, na łóżku zaś spał Józef Baran, narzeczony Bajerówny, który miał pod poduszką worek ze skradzionym srebrem.

Oprócz tego, agenci znaleźli rzeczy, pochodzące z kradzieży u p. Kozłowskiego w Konstancinie, kwity lombardowe na zastawione a pochodzące z kradzieży kosztowności, ogromny zapas wyrobów tytoniowych, pochodzących z kradzieży w Jeziornie oraz masę rewolwerów.

Kronika antialkoholowa.

Walka z alkoholem w prawodawstwie francuskim. Poważna walka z alkoholem rozpoczęła się tutaj we Francyi przed 12 laty. Wtedy to deputowany Józef Reinach postawił w Izbie wniosek, ażeby ustawowo ograniczyć liczbę szynków. Wniosek ów spoczął na wieki w komisyi, gdyż Izba nie miała wcale ochoty zająć się tą sprawą. Ministrowie skarbu Guillaux i Cochery nosili się z zamiarem wyższego opodatkowania alkoholu, ale cofnęli się wobec zbyt widocznej opozycji Izby. Przed dwoma laty podjął tę sprawę senat i nawet przeprowadził pierwsze czytania projektu ustawy o nowem opodatkowaniu alkoholu, na tem jednakże poprzestał. Dopiero w roku bieżącym dzięki energicznemu wystąpieniu sprawozdawcy komisji senatora Guérina podjęto gruntowną dyskusję, która się rozpoczęła 25-go listopada zeszłego roku, i z małemi przerwami trwa dotąd.

Najważniejszy przepis projektu nowej ustawy postanawia, że jeden szynk ma przypadać średnio na 200 mieszkańców, nadliczbowe szynki nie będą zniesione, ale jeżeli którykolwiek z nich zostanie z jakiegobądź powodu zamknięty, ponowne otwarcie nie może już nastąpić. Po 30 latach będzie w ten sposób cel osiągnięty. Siłę alkoholu, podpadającego pod ustawę, oznaczono na 28%. To postanowienie po długiej i mozolnej dyskusyi zostało przez senat przyjęte. Przyjęto także paragraf po opozycji silnej ze względu na szynkarzy, zabraniający otwierania szynków w pobliżu szkół, szpitalów, kościołów i cmentarzy.

Jednakowoż ani rząd, ani Izba zdobyły się nie może na energiczne zwalczanie alkoholizmu. Przedewszystkiem należałoby się znieść gorzelnie domowe, które są w rodzinach rozsądnymi pijanstwami, ale gabinet Brianda nie myślał o tem.

Jak dalece rząd liczy się z szynkami, świadczy następujący fakt: Minister marynarki, ze względów technicznych i międzynarodowych, postanowił część floty wojennej usunąć z Tulonu. Szynkarze, którzy z marynarki ciągnęli znaczne zyski, sprzeciwili się temu i minister odstąpił od swego zamiaru. To też obecnie odzywają się głosy, że równie dotychczasowa dyskusya w se-

nacie nie doprowadzi do realnych rezultatów. Smutno, ale prawdziwe!

Nowa gospoda wstrzemięzliwości. W Inowrocławiu powstała przy ulicy Kasztelańskiej gospoda wstrzemięzliwości za usilnem staraniem się tamtejszego prezesa okręgowego «Wyzwolenia», księdza Stankowskiego. Sześć Boże!

Dla młodzieży i starszych:

1) Adam Mickiewicz — „Pan Tadeusz” wydanie ozdobne z ilustracyami St. Masłowskiego; cena w oprawie 2.50 kop., dla prenumeratorów „Rozwoju” tylko 1.25 kop.

2) Feliks Koneczny — „Dzieje Polski” 2 tomy, z 80-ma rysunkami i dużą mapą Polski; cena w oprawie rb. 2.00, broszurowane 1.50 kop. dla prenumeratorów — w oprawie 1.30 kop; broszurowane rb. 1.00.

3) „Wilanów” — opis pamiątek po królu Sobieskim; cena w oprawie 75 kop.

Dla starszych:

1) „Do krwawej nocy...” powieść osnuta na tle ostatniej rewolucyi serbskiej, w 5-u tomach z ilustracyami 2.50 kop., dla prenumeratorów «Rozwoju» 1.25 kop.

POLIKLINIKA Pasaż - Meyera 1.
chorób oczu Tel. No 28-39.
Godziny przyjęć od 10-12
D-ra S. Bonchina i od 4-7^{1/2}, po poł. 2937

Kotły czyści i reparauje solidnie fabryka kotłów. Kociętny, Suwalska 24. 3037d

Prof. St. Bogucki
artyst. opery z Warszawy.

rozpoczął lekcye śpiewa solowego w koncesyonowanej szkole muzycznej J. Winięckiego, ulica Spacerowa № 140.

Zapisy codziennie przyjmuje kancelarya szkoły. 4156

Zakład chirurgiczno-ortopedyczny
D-RA TOMASZEWSKIEGO

2989 Andrzejka № 2. Telefonu 47-30.

Leczenie skrzywięć kręgosłupa i kończyn, chorób stawowych i t. d. Gimnastyka lecznicza. Aparaty mechaniczne. Masaż wibracyjny i ręczny. Kąpiele elektryczno-słoneczne i gorącym powietrzem. Elektryzacja.

LEKOYE MUZYKI

(Fortepian, skrzypca, wiolonczela, teorya)

według programu Konserwatorium Warsz. udziela Dyrektor Towarzystwa Muzycznego

Tadeusz Joteyko

ul. Juliusza 13. Zastać od 7—8 wiecz.

MAGAZYN BIELIZNY I GALANTERYI
M. KOŁODZIEJSKIEGO UL. ANDRZEJA 3.

POLECA W WIELKIM WYBORZE

KOSZULE, KOŁNIERZYKI, KRAWATY, BIELIZNĘ CIEPLĄ, TRYKOTAZĘ, RĘKAWICZKI, PARASOLE, GALANTERYJĘ MĘSKĄ, DAMSKĄ I DZIECIĄNNĄ.

GIEŁDA WARSZAWSKA. Sprawozdanie telegraficzne, 1 godzina.

	Zad.	Obar.	Transz.		Zad.	Obar.	Transz.		Zad.	Obar.	Transz.
Czeki na Berlin	46 30	—	—	4 1/2 L. Ziemskie	90.70	89.70	90 20	5% Piotrkowa	—	—	—
4% Renta	93.10	92.10	—	4% " "	—	—	85 35	Akc. Lillpapy	—	—	137 1/2
5% Poz. z 1905	103 50	102 50	—	5% L. Warsz.	95 15	94 15	94 60	" Putiowski	—	—	—
6% Poz. z 1906	103 25	102 25	—	4 1/2 " "	90 60	89 60	—	" Rudzki i Ska	—	—	—
Premjówka I	471	461	—	5% L. Łódz. s.	91 40	90 40	90 85	" Starachowic	—	—	—
II	366 1/2	356 1/2	—	4 1/2 " s.	85 50	85 50	86 05	B. Hand Warsz.	—	—	—
Szlacheckie	317 1/2	306 1/2	—					" Łódzk.	—	—	—
				Bank handlowy w. Łodzi (nowe akcye)							325
				Zawiercie							291

Orobne ogłoszenia.

A.A.A.A.A. Niemki zagraniczne, francuską wykształconą, nauczycielki, nauczycieli, na godziny i na stałe poleca Biuro Ludwińskiej, Piotrkowska 92. 9102-4-3

AAAAA Nauczycieli, nauczycielki, towarzyski, wychowawczyń, ochroniarce, freblanki, bony, pielęgniarce, gospodynie na stałe demi-placę, przechodnie wszelkich narodowości. Kantor służby „Pomoc” służyć od najwykwalifikowanej poleca Pierwszorzędne Biuro Nauczycielskie i Rekomendacyjne Feliksa Sekowskiej (dawniej W. Rościszewskiej), Przejazd № 14. 9181-13pc-1

A.A.A.A. Nauczycielki z muzyką, nauczycieli z wyższym wykształceniem na godziny; angielski, francuski, niemiecki, bony z szyciem, freblanki, kasyerki, buchalterki, pielęgniarce, gospodynie; świadectwa chłubne — poleca biuro Adamowiczowej, Piotrkowska 103 9251-12ws-8

A.A.A.A. Dobre kucharki, młodsze tylko ze świadectwami dostaną miejsca w kantorze „Pomoc”, Feliksa Sekowskiej, Przejazd 14. 9201-3-1

A. Okazyjnie sprzedam tanio: Kredens, stół, krzesła, otomana, tremo, szafę, biurko szafkowe, bielizniarkę, umywalnię, nocne stoliki, zegar, lampę, maszynę nożną, łóżka z materacami, Zachodnia 29, m. 7A. 9190-1

A. Rozprzedam za bezcen meble: Garnitur salonowy, tremo, ślupy, ekran, tualete, kredens, stół, krzesła, otomana, łóżka, materace, umywalnię, bielizniarkę, biurko na szafkach z fotelem, zegar, lampę, gramofon, Piotrkowska 192, m. 5. 9191-1

A. Wszystkie meble z pięciu pokojów sprzedam za bezcen: 2 garnitury jedwabem kryte, takież tremo, ekran, kolumny, obrazy, lampy, kandelabry, palmy, biureczka damskie, kredens, ozdobny, stół, 12 krzesel, samowarnik, szafy do ubrań, otomana, biurko, bibliotekę, stoliki do kart, łóżka, materace, umywalnię, bielizniarkę, tualete, szafeczki, stożarki, parawanik, apteczka, drobniaki, Piotrkowska 223-2, pierwsza siena na prawo. 9028-6-5

A. Szafę, kredens, stół, krzesła, otomana, biurko, łóżka, lampę, tremo, maszynę, sprzedam tanio. Konstancyńska 7-13, prawa oficyna. 9103-3-2

A. Udzielam korepetycji, przy sposobności do szkół i na świadectwa. Zastac można w czwartki od 6-jej do 8-jej wieczorem. Nawrot 67, m. 18. 9141-2-2

A. Aquarium czworosienne w ramach metalowych, pojemności około 8 wiader, z rybkami do sprzedania zaraz. Obejrzeć można w godz. popołudniowych. Wólczańska 41, m. 26. 9160-2-1

B. Bilard dobry do sprzedania. Zubardz, Klinika 17-2. 8940-4-4

C. Chłopiec do terminu potrzebny. Zakład nożowniczo-chirurgiczny, Czernejewskiego, ul. Zawadzka 14, sklep. 9185-1

C. Czytacie uważnie! Najszerszy zakres pośrednictwa na Łódź i okolice. „W. Niemierski i S. Ka” Zawadzka 10, Łódź. Kupnie sprzedaje, zamienia, wydzierżawia: majątki, folwarki, kolonie, domy, placę, restauracje, sklepy, piwiarnie; lokuje kapitały, udziela pożyczek, zawiera spółki, wskazuje wolne lokale etc. 7489-12-7

D. Doświadczony korepetytor przysposabia do wszystkich klas gimnazjum oraz świadectwa. — Wiadomość: Dzielna 40, I od godz. 7-8. 154

D. Do korzystnego i pewnego interesu handlowego poszukuje wspólnika lub wspólniczki z kapitałem rb. 3,000 udział w pracy. Oferty składać w Rozwoju sub „Korzystny interes”. 9114-3-2

D. Domek do sprzedania w Pabianicach Rakowiec. Wiadomość u Mieczarka lub w Łodzi, Gubernatorska № 22 u Komorowskiego. 9117-2-2

D. Do sprzedania beczki siodziówki do kapusty, skład tow. kolonialnych M. Kurnatowski. Wólczańska 149. 9137-3-2

D. Do sprzedania powóz na gumowych kołach w dobrym stanie, ul. Panska 69, u rymarza. 9138-2-2

D. Do wynajęcia sklep z mieszkaniem, Główna 33, od 1 stycznia 1912. 9142-3-2

F. Felczer weterynaryjny poszukujący posady Łaskawe oferty proszę składać w adm. „Rozwój” pod lit J. M. 9082-3-3

I. Inkasent z kaucją Rub. 50 zdolny także do sprzedaży maszyn do szycia potrzebny zaraz. Skład maszyn, Piotrkowska 109. 9180-1

K. Krojeznik do fartuchów potrzebny zaraz. Gubernatorska 19. 9171-3-1

K. Kawiarnia do sprzedania, róg Widzewskiej i Dzielnej. 9146-3-1

K. Kawiarnia do sprzedania tanio, byle zaraz. Północna 32, róg Franciszkańskiej. 9170-3-1

K. Kawiarnia do sprzedania z dwoma bilardami. Bałuty, Łagiewnicka № 17. 9149-3-1

K. Krawiec lub krawcowa (zdolna) na kamizelki potrzebni zaraz, Nawrot 44, m. 13, parter. 9195 2 1

M. Młody człowiek, znający manipulację administracyjną, sądową i kolejową poszukuje jakiegokolwiek bądź odpowiedniej posady w biurze lub kantorze. Adres: Widzewska 128, m. 60, I. K. 9184-1

M. Maszyny bębnowe „Singera” prawie nowe, sprzedam tanio, Aleksandryjska № 2, róg Kościelnej. 9098-2w-2

M. Mieszkanie w suterenie zaraz do wynajęcia. Konstancyńska 98. 9014-3sw-3

M. Maszyny 2 Singera, mieszając używane, bębnowa, pierścieniowa i maszyna za 16 rubli. Piotrkowska 103 m. 5. 8744-20-5

M. Maszyny 2 Singera najnowsze systemu tanio sprzedam. Plac Kościelny 4, Jureczyński 8748 10-5

M. Mam na składzie dużo różnych mebli do sprzedania, tak nowych jak również używanych, ceny niskie. Nawrot 37. 8883-3-3

O. Otomany gotowe, materace, leżanki, garnitury, salonowe, sprzedaje najtaniej, przyjmuje obstatunki, Rozwadowska 14, tapicer. 9186-1

P. Przyjmę na mieszkanie 2 panie, Panska 97 m. 3. 9086 3-3

P. Piwiarnia do sprzedania w dobrym punkcie z powodu zmiany interesu. Łódź-Widzew, Wilanowska 1. Wiadomość na miejscu. 9089-3-3

P. Potrzebna dziewczynka 15-16 lat do dziecka i sprzątania, Nawrot 44 m. 3. 9080 3-3

P. Pokój do wynajęcia. Ogólnolubna Nr. 85, m. 8. 8990-6csw3

P. Potrzebna dziewczyna do dziecka, lat 14. Piotrkowska nr. 27 m. 18. 9066-3-3

P. Potrzebni agenci do sprzedaży towarów kolonialno-cukierkowych, pensja i prowizja, tylko zdolni. Zgłaszać się w środę od 1-jej do 3-jej. Piotrkowska nr. 38, skład cukierków. 9144-2-2

P. Pokój umeblowany do wynajęcia z osobnym wejściem za rubli 10, Główna 55, m. 30, oficyna. 9136-2-2

P. Potrzebna koszularka, Piotrkowska 108. 9115-2-2

P. Potrzebny człowiek do rozpoznania towaru i do roboty, umiejący czytać i pisać, z kaucją. Wiadomość: Przejazd № 61, fabryka cukierków. 9119-2-2

P. Potrzebna kasyerka, a także jest bufet do oddania. Wiadomość: Średnia № 42. 9127-2-2

P. Pokój z 2-ech oknach, i piętro, do wynajęcia bez umeblowania, Panska 9, m. 33. 9129-2-2

P. Przybliżał się pies, wyżał czarny. Wiadomość: Nowo-Łagiewnicka 14, m. 27. 9126-2-2

P. Pokój do wynajęcia (z całodziennym utrzymaniem) dla jednej lub 2 ch inteligentnych pań, Piotrkowska 92, biuro nauczycielskie. 9101-4-3

P. Potrzebny chłopiec do obsługi gości, Andrzeja 58 „Mieczarnia”. 9176-1

P. Potrzebny czeladnik oraz chłopcy do ślusarni, Nawrot № 45. 9150-1

P. Potrzebne są młode dziewczyny do składania arkuszy, ulica Zawadzka 10, zakład introligatorski. 9147-1

P. Pokój do wynajęcia od 1 listopada, Orla 23, m. 20. 9166-3-1

P. Potrzebni zdolni czeladnicy krawieccy, Anny 3-6, Hoffman. 9173-3-1

P. Piwiarnia do sprzedania z powodu kupna domu, Juliusza 4. 9159-2-1

P. Potrzebna zdolna panna do krawiecczyn, ul. Andrzeja 28, m. 7. 9151-1

P. Panienkę przyzwolną przyjmę na mieszkanie, Zielona 26, m. 4. 9187-4-1

P. Pokój umeblowany zaraz do wynajęcia, Zakątna 23, m. 13. 9193-3-1

P. Potrzebny zdolny agent inkasent z kaucją do fabryki artykułów spożywczych na pensję i prowizję. Oferty z wysokością posiadanej kaucji przyjmuje „Rozwój” sub „Zdolny”. 9192-3-1

P. Potrzebni ślusarze na trójbowane roboty, zgłaszać się Piotrkowska 158 w ślusarni. 9196 3-1

P. Potrzebny jest stróż, Zagajnikowa № 7. 9182-3-1

P. Potrzebne zdolne staniczarki i uczenice, zaraz, ul. Spacerowa 11, m. 8, od frontu. 9189-1

R. Rubli 1000 na 1 numer hypoteki mam do wypożyczenia. Wiadomość: Przejazd nr. 41 m. 9. 9070-3-3

S. Sklep do sprzedania, niedrogo, ulica Miekiewicza Nr. 5, z powodu wyjazdu. 9128-2-2

S. Sklep spożywczo-dystrybucyjno-galanteryjny jest do sprzedania z powodu zmiany interesu, Gubernatorska Nr. 39, proszę się zgłaszać o godz. 7 1/2 wiecz. 9133-2-2

S. Sklep kolonialny sprzedam zaraz, Wólczańska 95. 9178 3-1

S. Sklep kolonialno-galanteryjny w dobrym punkcie do sprzedania, Widszewska 231. 9156-3-1

S. Sklep kolonialny dobrze prosperujący tanio do sprzedania. Wiadomość: Marysińska Nr. 43, Bałuty. 9158-3-1

S. Sklep kolonialno-spożywczy do sprzedania z powodu słabości właścicieli, obrót roczny przeciętnie 26,000, dochód netto 2,000 rocznie, warunki dogodne ul. Karola 26. 9174-1

Z. Zaginęła koza biała w czarne Zaty. Znalazcę uprasza się o zwrot za wynagrodzeniem. Gęsia 14, Marcewski. 9175-1

Z. Z powodu wyjazdu wyprzedaję sklepowe urządzenia lub ze sklepem za rubli 60, Promyka № 56. 9189-1

Z. Zaraz do wynajęcia frontowy po jedynym pokój, na żądanie z meblami, dla inteligentnego mężczyzny. Konstancyńska 98. 9013-3sw-3

Z. Zakłady damskie używ. oraz zapalno uczniowskie, na lat 12, tanio sprzedam, Przejazd nr. 12 m. 11. 9072-2w-2

Zagubione dokumenty.

A. Antoni Stępniewski zagubił paszport, wydany z gminy Regnów, gub. piotrkowskiej. 9121-3-2

A. Adam Owczarczyk zagubił paszport wydany z gminy Demosin, gub. piotrkowskiej. 9187-3-1

A. Andrzej Pijanowski zagubił kartę od paszportu wydaną z fabr. Hertiga. 9157-3-1

E. Ewa Wisłarska zagubiła kartę od paszportu, wydaną z fabr. Braci Sztweigert. 9077-3-3

F. Franciszek Sledzinski zagubił paszport, wydany z m. Zdunskiej Woll. 9075-3-3

F. Franciszek Sapleja zagubił paszport oraz bilet wojskowy wydany w Łasku, gub. piotrkowskiej. 9148-3-1

F. Franciszek Piuntkę zagubił kartę od paszportu, wydaną z fabr. Grohmana. 9162-1

G. Gustaw Kam zagubił kartę od paszportu wydaną z fabryki Józefa Rychtera. 9154-3-1

J. Jan Kychwański zagubił paszport wydany z gminy Wiskitno. 9143-3-2

J. Józef Cichoj zgubił paszport wydany z magistratu miasta Tomaszowa. 9135-3-2

K. Karol Olczyk zagubił kartę od paszportu wydaną z fabryki Zmilda. 9194-1

L. Leokadya Karwańska zagubiła paszport wydany z gminy Dalków, gub. kaliskiej. 9183-3-1

M. Maryanna Rybaczyk zagubiła paszport wydany z gminy Wymysłów, wsi Popow, gub. kaliskiej. 9177-3-1

M. Michał Olendorkiewicz zagubił paszport, oraz bilet wojskowy, wydany z gminy Lutomięsk. 9078-3-3

M. Maryanna Miebniwska zagubiła paszport wydany z gminy Mikołajów, gub. piotrkowskiej. 9031-3-2

R. Rudolf Jekiel zagubił kartę od paszportu wydaną z fabryki Szyka. 9165-

R. Rajmund Konec zagubił paszport wydany z miasta Warszawy III cyrkulu. 9161-3-1

S. Stefan Cybulski Tomaszewski zagubił książeczkę legitymacyjną wydaną z magistratu łódzkiego. 9182-3-1

S. Stanisław Falkowski zagubił paszport wydany z gminy Mikołajów, pow. brzezińskiego, gub. piotrkowskiej. 9126-3-2

T. Tomasz Witkowski zagubił kartę od paszportu wydaną z fabr. Gustawa Geyera. 9172-3-1

W. Wolf Kaliski zagubił paszport wydany z Włocławka, gub. warszawskiej. 9120-3-2

Z. Zaginął paszport na imię Celiny Janowskiej wydany w Złoczewie, gminy Sieradzkiej gub. kaliskiej za Nr. 66, dnia 29/1 1897 r. 9113-3-2

Z. Zaginął paszport na imię Antoniego Hajduka wydany z gminy Gospodarz, pow. łódzkiego, gub. piotrkowskiej. 9075-3-3

Z. Zaginął paszport wydany z gm. Widzew, gub. piotrkowskiej, na imię Jana Grosmana. 9134 3-2

Z. Zagubiono pieniądze w portmonecie oraz paszport na imię Ignacego Kilanskiego wydany z Tuliszkowa, pow. konińskiego. 9163-3-1

Z. Zaginęła karta od paszportu na imię Stanisława Krulickowskiego wydana z warsztatu Głajsa. 9153-1

Z. Zaginęł paszport na imię Arona Żelika Salomona wydany z m. Łodzi. 9155-3-1

Z. Zaginęła karta od paszportu na imię Kazimierza Chalupnika wydana z fabryki Karola Schejblera. 9152-3-1

Z. Zaginęła karta od paszportu na imię Szczepana Droszdzewskiego wydana z fabryki S. Rosenblata. 9164-3-1

Z. Zaginął paszport na imię Anny Wróbel wydany z magistratu m. Łodzi. 9168-1

Z. Zaginął paszport wydany z gminy Bentków, gub. piotrkowskiej, na imię Antoniny Stanisławskiej. 9076-3-1

Z. Zaginął paszport na imię Kazimierza Kluge wydany z gm. Radoszewice, pow. wielunskiego, gub. kaliskiej. 8867-2-1

Z. Zaginął kwit od paszportu na imię Michała Kroski wydan. z fabryki Heintzla i Kunitzera. 9140-1

Z. Zaginął kwit kaucyjny z gazowni łódzkiej za № 107667 Ignacemu Burzyńskiemu. 9065-3-2

Z. Zaginął paszport wydany z magistratu łódzkiego na imię Walerji Drabikowskiej. 9053-3-3

Z. Zaginęła karta od paszportu na imię M. M. wydana z fabryki Tytryna. 9035-3-3

Z. Zaginęły dwa paszporty wydane przez wójta gminy Łyszkowice, gub. warszawskiej, na imię Wiktora i Franciszki Hek. 9132 1

Z. Zaginęła karta od paszportu, wydana z fabryki Allarta i Rousseau, na imię Edwarda Szylchabel. 9116-1

FARBY
dla artystycznego malarstwa,
przemysłu i domowego użytku

połoca
HURTOWO I DETALICZNIE

Skład Farb
A. Müllera,
ul. Przejazd № 4. Telefonu 18-03.
(Obsługa fachowa).

Piękne Panie

z pewnością wiedzą, jak rychło nikt nie ich uroda wskutek używania złe dobranych mydeł i nieodpowiednich środków kosmetycznych. Aby uniknąć zanieczyszczenia cery, aby osiągnąć i zachować gładką i młodzieńczo świeżą cerę należy używać

Mydła Aok;

jest to mydło wolne od wszelkich domieszek szkodliwych; zawiera ożywcze i dobrze oddziaływające na cerę wyciągi z ziół. Ostrzega się przed naśladownictwem. Składy główne: Ryga, Aleks. Less & Co., Kaufstrasse 11/13; Petersburg, Waldecker & Peepel, Kamiennoostrowskij-Prospekt 20; Warszawa, Władysław Hoffman, Zielna 46 i we wszystkich składach aptecznych i perfumeryjnych. 3481

Badźcie ostrożni!!! Nie marujcie pieniędzy!!!

Ostrzegamy, że „Lwia-skóra” jest bezwartościowym naśladownictwem naszej znanej gwarantowanej „Skóry angielskiej” na ubranie męskie i dziecięce nie do zdarcia. Kto nie chce być wyzyskiwanym niech nabydzie takową tylko u nas **Piotrkowska № 128 mieszk. 13.** 4230

Niniejszem podajemy do wiadomości ogólnej **W. P. Architektów, Techników budowlanych, majstrów i t. d.**, że wyłączną sprzedaż na m. Łódź wojtku roślinnego (Torfowca-Sphagnaceae) artykułu badowlanego do wszelkich wypełnień, jako izolatora od ciepła, głośa i wilgoci — powierzyliśmy **Łódzkiemu Oddziałowi Tow. Akc. Zakładów Przemysłowo-Budowlanych „F. Martens i Ad. Deab.** Firma „Otwock” 3521 **F. Rymkiewicz, Inżynier-Chemik.**

Para ogierów

zawodowych z dobrymi chodami do sprzedania.

Łódź, ulica Długa № 47. 3529

CYRK Devigne

We wtorek dnia 31 października 1911 roku

Wielkie Przedstawienie

Nowe debiuty Pierwszy debiut M-lle Ang. **Marefman**, wołyżerka. **Nowy program!** Pierwszy występ polskiego popularnego kłowna pana **Bernardo** (Machnicki). — Po raz pierwszy w Łodzi **Wielka Pantomina** w 10 obrazach znakom. angielski detektyw

Sherlock Holmes

Pierwszy występ parioro-wołyżerki **Mis Krestens.** Pierwszy debiut modnych ekscentryków p. p. **Barnabo.** Ostatnie występy znanego pogromcy p. Salioji ze swą grupą **12 tygrysów i lwów** i wiele innych numerów. Początek o godzinie 8 i pół wieczorem. 3533

Zarząd drogi żelaznej Warszawsko-Wiedeńskiej ogłasza, iż na mocy 84-go artykułu Ogólnej Ustawy dróg żelaznych na towarowe) stacyi Łódź-Kaliska w dniu 22 października (4 listopada) 1911 r. o godz. 10 ej zrana. odbędzie się sprzedaż z licytacji partyi szalówki sosnowej wagi 900 pudów, z przesyłki st. Ażuchowa za № 1506 wysłanej przez Tondorenko na plac Bendeta za zaliczeniem w sumie 190 rb. O ile w pierwszym terminie sprzedaż nie dojdzie do skutku, powtórny termin licytacji naznaczą się w dniu 24 października (6 listopada) 1911 r. o godz. 10-aj rano. 4228

NOWY TEATR KINEMATOGRAFICZNY : „CASINO” w gmachu hotelu „Victoria” Piotrkowska 67. 3539

Perła sezonu! Perła sezonu!

Od 31 b. m. do 3 listopada włącznie

Strachy życia wstrząsający dramat z życia Upadłej dziewczyny (1600 metr.) sceny z życia apaszów.

Wyborowe masło.

WYBOROWE MASŁO.

Wyborowe masło.

poleca Sz. Publiczności hurtowo i detalicznie po przystępnych cenach skład **B. Patzerowej**, Łódź, Mikołajewska 31, telefon 24-10.

Dostawa do domów dwa razy dziennie.

WYBOROWE MASŁO.

4340

Wyborowe masło.

PRZECIW RZEZĄCZCE
Najnowszy środek „Salo-Pichilin”
wynalazek aptekarski **B. Konhelma** w Petersburgu, działa szybko i radykalnie, przez lekarzy jest uważany za środek racjonalny.
Działa również skutecznie w przypadkach ostrych, jako też i chronicznych i w przebiegu krótkiego czasu usuwa najporczywsze wydzielinę.
posób użycia dołączony do każdego pudełka. Prawdziwy tylko w puszkach metalowych po rb. 1—1 rb. 1 kop. 30.
Do nabycia: w aptece **R. Prokumana**, w Warszawie, Freta № 16, tel. 40-63. Wysył. za zalicz. Przesyłka podług taryfy pocztowej.

1387—d

Z powodu zmiany interesu tania do sprzedania

Kinematograf w pełnym biegu. Cena 4,000, własny dom na 400 osób. Wiadomość **Wólczańska 95, m. 5, 1 piętro z fronta.** 4234—3—1

Potrzebni

zdolni ślusarze, kowale i poljerzy studniarscy. Wiadomość: **L. Barski, Pańska 77.** 4230-5-1

Potrzebny

Korepetytor

(pierwszeństwo uczeń szkoły Handlowej 6-iej lub 7-iej) na 6 miesięcy, „Rozwój” „J. N.”. 4232—3—1

Pokój

duży, frontowy lub zdatny na gabinet doktorski, adwokacki, biuro lub prywatne mieszkanie z umeblowaniem lub też do wynajęcia zaraz. **Piotrkowska 209 m. 6.** 4226—3—1

Rolwaga

za 25 rb.

jest zaraz do sprzedania. Wiadomość u stóza, al. Miłsza № 13. 3541—1

Mieszkanie

od 2 do 5 pokoi, 2 kachnie, podłogi posadzkowe z elektrycznym oświetleniem, z klozetami, pokojami kąpielowymi i pod różne sklepy zaraz lub od 1 stycznia 1912 roku do wynajęcia. Wiadomość **St. Zarzewska 47-49 a Katza.** 4062

DO WYDZIERZAWIENIA

od 1-go Lipca 1912 roku

w domu na rogu **Zielonej i Wólczańskiej** (obecnie koszary) pojedyncze piętra lub cały gmach na cele fabryczne z siłą elektryczną. Wiadomość u rządcy, Zielona Nr. 8.

Towarzystwo Rolnicze

poszukuje placu w śródmieściu, z domem na kantor i studnię. Oferty ustne lub piśmienne składać w kantorze Towarzystwa **Łódź, Widzewska № 50.** 4022

Sprzedż Gramofonów

w dużym wyborze, jak również płyty z najlepszych fabryk, ceny niższe niż gdziekolwiek. Zyczącym na raty. Przyjmuje się wszelkie reparacje oraz przerabia się gramofony na pathofony. Uwaga: specjalista **Plac Kościelny № 4, Piotrkowska 108, Jurczyński.** 4036

Dobre, stare

maszyny parowe

z ekspansją do sprzedania o sile 600—450—400—200—150—50 koni. Wiadomość: **Racłowski Widok M 5 mieszk. 2.** 3463

Pracownia

damskich kostiumów i sakien. Wynajem kostiumów maskaradowych i balowych. Wykonuje roboty elegancko, starannie i po przystępnych cenach.

Stanisława Stefonsowa Placowa 11 (Pl. Szpitalny) 4204

Drzewa owocowe.

Agrestowe i pożeczkowe w najlepszych krajowych i zagranicznych gatunkach wysokie i niskie, sprzedają tania szkółki „Romanów”, **Ruda Pabianicka.** 4084

Aleksander Magilnicki

adwokat przysięgły 439
przeniosł kancelaryę do **Warszawy,** Marszałkowska 113, tel. 69-32.

Różne mieszkania

i szopa zaraz do wynajęcia. **Tramwajowa 13.** 4066

Przyjechałem

z transportem **pierwszorzędnych kanarków** tylko na czas krótki w Hotelu **Rzymskim, Mikołajewska № 59.**

Krzysztof Sondermann. 4238

Potrzebna posługaczka

ZARAZ.

Piotrkowska № 225 m. 5. Zgłaszać się od 7 do 8-iej wiecz. 4214

Meran (Tyrol południowy)

Willa **Sonnenhoff** Pensjonat polski **Sylwii Stanisławowej Bardeckiej.** Kuchnia francuska, polska i maloruska. Konwersacja w ruskim, polskim i francuskim języku. 4143

EGZYSTUJĄCA OD LAT 20 W ŁODZI

Pracownia haftów i ZNACZENIA BIELIZNY

D. Mazurkiewiczowej

z dniem 1 października r. b. przeniesiona została na ulicę

Przejazd 16, m. 24.

Przyjmuje się uczennice.

Ulica PRZEJAZD № 16.

Przysposabiam

do egzaminów, korepetycja, poprawki ocenionych szkół rządowych i prywatnych. **Przejazd 12 m. 10.** 4102

Pracownia Gorsetów

dawniej **Mikołajewska 53** **NATALII KĘDZIEŃSKIEJ** przyjmuje obstalunki i reparacje. 1575 **Piotrkowska 115 m. 6.**

Szkoła rysunkowa

Jerzego Lemana Południowa nr. 2. Rysunki żywy model: akt i głowa). Malarstwo, modelowanie, kreslenie. Osobny oddział dla rzemieślników z uwzględnieniem specjalności. 4098

LEKOCY

języka polskiego i francuskiego dla dzieci oraz osób dorosłych. Kursy dla emigrantów. Tam też mogą się zgłaszać osoby, zainteresowane w edukacji. **Ulica Długa 83, 1 piętro.** 3430d

Reumatyzm i Podagrę

Można wyleczyć wszechświatowo znanym środkiem.

Kilka tysięcy osób zupełnie wyleczonych zostało dzięki temu środkowi.
Żądajcie środka tego w każdej APTECE lub SKŁADZIE APTECZNYM.

KĄDZY czytelnik niniejszego, cierpiąc na reumatyzm lub podagrę, powinien po przeczytaniu niniejszego niezwłocznie zaopatrzyć się w ten cudowny środek, gdyż takowy pomaga i w tym wypadku, gdzie wszelkie inne lekarstwa nie okazały nawet najmniejszej ulgi. Tysiące nieszczęśliwych, adreżonych takimi męczącymi chorobami jak reumatyzm, podagra, scyatyka i Ischias, dzięki temu środkowi powrócili do zupełnego zdrowia.

Pragnąłbym wyleczyć każdego cierpiącego na tę chorobę, gdyż sam przez dłuższy czas cierpiełem na jedną z najoporeczniejszych form reumatyzmu i podagry i żaden lekarz nie był w stanie mi pomóc; wszyscy lekarze uznali chorobę mą za nieuleczalną; tak więc miałem męczyć się i cierpieć do końca mego ży-

cia. Będąc już blisko rozpaczy, przyszło mi na myśl chorobę tę stadyować i zacząłem usilnie pracować w nadziei samego wynaleźć środek dla mego wyleczenia. Po upływie dłuższego czasu udało mi się wynaleźć zestaw ziół, po użyciu którego uzyskałem znaczne polepszenie. Z wielką wytrwałością nadal używałem środka tego i po upływie krótkiego czasu zdołałem oswojzić się zupełnie od strasznych mych cierpień.

Od tego czasu postanowiłem zapoznać wszystkich cierpiących na tę chorobę ze środkiem moim i ukazać im, że choroba ich jest wyleczalną, oraz jakim sposobem mogą otrzymać ten cudowny leczniczy środek. Każdą pocztą otrzymując listy dziękczynne, z których poniżej podaję następujące:

Rada Maleniecka, 2 lutego 1911 r.

Szanowny Panie Trayser!
Przepraszam W. Pana, iż tak długo nie odpisywałem na list który otrzymałem i za pamięć dziękuję.

Po użyciu czterech pudełek Pańskiego środka „Trayser” ból z ramienia ustąpił i czuję się zdrow. Poczytałem sobie za obowiązek, między znajomymi rozgłaszać o środku leczalnym „Trayser”. Również nie mam nic przeciwko temu, jeśli Sz. Pan list mój umieści na liście wyleczonych pacjentów środkiem „Trayser”.

Z poważaniem H. WERNER.

Łódź, 12 lutego, 1911 r.

Szanowny Panie Trayser!

Zwracam się do W. Pana i donoszę Mu, że preparat „Trayser” otrzymałem i po użyciu takowego czuję się znacznie lepiej, spodziewam się, iż przy dalszym używaniu pastylek „Trayser” wyleczę się całkowicie, gdyż czuję się coraz lepiej. Przy niniejszym załączam swoją fotografię jak również upraszam list mój umieścić na liście wyleczonych przez preparat „Trayser”. Uważam za swój obowiązek rekomendować preparat „Trayser” między cierpiącymi. Dziękuję W. Pana za łaskawą pamięć.

Z poważaniem
P. SZYMANOWSKI.

Lublin, 26 lutego, 1911 r.

Szanowny Panie!

Przepraszam najmocniej, że tak długo nie dałem żadnej odpowiedzi, gdyż czekałem rezultata mojego leczenia i dzięki Pańskiemu wynalazkowi „Trayser” jest mi zupełnie lepiej. Wdzięczność moja dla W. Pana jest wielką i gdziekolwiek mogę, staram się polecać środek ten.

Z poważaniem

BRONISŁAW ZARNICKI.

Radom, 10 marca 1911 r.

Szanowny Panie Trayser!

Przepraszam, że tak długo nie odpisywałem, gdyż byłem w podróży. Spieszę donieść, że gdzie mogę polecam lekarstwo W. Pana, które bez wszelkiej blagi daje wprost świetne rezultaty, o czym niejednokrotnie przekonałem się, i tak mój znajomy kapiąc z Radomia p. J. Wadrewski zachorował na reumatyzm, leżał w łóżku 3 miesiące, leczyl się różnymi środkami, kosztowało go to grube pieniądze, lecz bez rezultatu; dałem pastylki „Trayser” pomogły mu o tyle, że wstał z łóżka i o kija zaczął chodzić, dałem adres W. Pana i sprowadził preparat pański i dziś jest prawie zupełnie zdrow; to samo jest z moją żoną, czuje się zupełnie dobrze. Pyta W. Pan, czy może treść listu mego ogłosić ale proszę bardzo, wszak to, co napisałem, jest szczerą prawdą, niema w tem przesady, ani też blagi; jestem wielce wdzięczny W. Pana, gdyż pozabawił żonę moją choroby tak przykryj i kosztownej w leczeniu. Stosownie do życzenia posyłam fotografię żony. Proszę wierzyć, że gdzie będę mógł, będę rekomendował środek W. Pana.

Z poważaniem

J. WAGNER.

Łódź, 3 lutego, 1911 r.

Szanowny Panie Trayser!

Niniejszym zaświadczam skuteczność Pańskiego preparatu „Trayser”. Po użyciu jednego pudełka pastylek przeciw reumatyzmowi i podagrze „Trayser” czuję się zupełnie dobrze, za co W. Panu składam najserdeczniejsze podziękowanie. Pański preparat polecam znajomym. Przy niniejszym zasylam swoją fotografię i pozwalam W. Panu list mój zamieścić na liście wyleczonych.

Z poważaniem
STEFAN SZMIDT.

Ciechanów, 11 marca, 1911 r.

Szanowny Panie Trayser!

Z przyjemnością przesyłam W. Panu fotografię swoją i potwierdzam, że środek „Trayser” jest najskuteczniejszy i najlepszy dotychczas wynaleziony do leczenia reumatyzmu i podagry, gdyż po użyciu tylko małej ilości tego cudownego środka czuję się zupełnie zdrow i rekomenduję takowy wszystkim znajomym.

Z poważaniem
FRANCISZEK TETRZYŃSKI.

Tarnopol, 16 lutego, 1911 r.

Szanowny Panie!

Po użyciu Pańskiego leczniczego środka „Trayser” czuję się o ile lepiej i jaż mogę sama chodzić. Ten pan z ulicy Kraszewskiego napisał z mego polecenia.

Posyłam W. Panu fotografię oraz składam serdeczne dzięki za Jego skutecznego „Trayser”.

Z szacunkiem

KATARZYNA PROCHACKA.

Na żądanie wysyłam niezwłocznie dokładne adresy wyżej wzmiankowanych osób.

DOPRAWDY, po przeczytaniu powyższego nawet najoporeczniejszy sceptyk przyznać musi, że wynalezienie tego środka jest darem dla cierpiącej ludności. Mogę zapewnić książki o kilkudziesięciu tomach i wtedy jeszcze wątpię czy mógłbym umieścić wszystkie listy dziękczynne. Młody i stary, bogaty i biedny, słowem ze wszystkich stanów i warstw społecznych, z wszystkich części świata otrzymując zawiadomienia o zupełnym wyleczeniu dzięki tylko temu środkowi. Wielu z nich już od kilku lat przykuci byli do łóżka, inni zaś z powodu strasznych cierpień reumatycznych tylko za pomocą łaski poraszać się mogli i ani jeden z podobnych wypadków nie okazał się beznadziejnym dla środka od reumatyzmu i podagry „Trayser”.

Żądajcie dlatego niezwłocznie środka tego przeciw reumatyzmowi i podagrze „TRAYSER” w każdej aptece lub składzie aptecznym.

Środek ten zestawiony jest w formie pastylki, każda pastylka jest jedna doza. Wystrzeżcie się podrabiań i żądajcie tylko prawdziwy „Trayser”. Aby przekonać W. P. że jestem w zupełności pewien skutecznej siły mojego leczniczego środka i że takowy musi bezwarunkowo W. P. pomóc, to jeżeli W. P. nie żąda niezwłocznie adać się do apteki aby kapić środek ten nie próbując go wcześniej, gotów jestem wysłać W. P. zupełnie bezpłatnie próbny pakiet tego środka pod warunkiem, że W. P. wypełni dokładnie niżej drakowany kupon i przyśle takowy pod moim adresem. Gdy W. P. środek ten jaż spróbuje, może potem żądać w każdej aptece lub składzie aptecznym. Adres mój:

M. E. TRAYSER, No 124 Bangor House, Schoe Lane, London, England.

Uwaga! Jeśli W. P. zechce więcej tego środka, może dostać takowy na miejscu w aptece lub składzie aptecznym.

KUPON.

UPRASZAM o PRZYSŁANIE PRÓBNEGO PAKIETKA ŚRODKA LECZNICZEGO PRZECIW REUMATYZMOWI I PODAGRZE „TRAYSER”, JAK RÓWNIEŻ BEZPŁATNĄ BROSZURĘ w JĘZYKU POLSKIM Z OPISEM o REUMATYZMIE I PODAGRZE, ICH PRZYCZYN, RÓZNYCH POSTACI I LECZENIA.

IMIĘ I NAZWISKO _____

ADRES _____

CIERPIĘ _____

(Upraszam napisać tutaj, czy na reumatyzm lub podagrę W.P. cierpi).

PERGENOL-BYK

Pergenol'owe Tabletki

z miętą do płukania ust i zębów. Lepsze od wszelkich eliksirów. Rozpuszczone w wodzie dają nadflenek wodoru i kwas borny. Polecane przez p. p. lekarzy, jako silnie dezynfekujące, a nieszkodliwe płukanie, **ochraniające od przeziębienia i chorób zakaźnych**, oczyszcza zęby, rozpuszcza kamień, usuwa z ust zapach dymu a palaczy, oraz wszelką nieprzyjemną woń w ogóle. Cena za flakon rb. 1.25. Dla osób nie umiejących lub nie mogących płukać gardła, oraz celem wzmocnienia działania tabletek, polecamy odznaczające się przyjemnym smakiem

Pergenol'owe Pastylki

do powolnego rozprowadzania w ustach. Wytwarzają one w zetknięciu ze śliną nadflenek wodoru, działający odświeżająco i dezynfekująco na jamę ustną, **ochraniają zęby od psucia się i gnicia**. Rarka 30 kop. W sprzedaży we wszystkich aptekach i składach aptecznych.

Akc. Tow. Przetworów Chemicznych dawniej Henryk Byk, Paryż — Berlin — Londyn. 5005

Lecznica chorób skórnych i wenerycznych

Gabinet Roentgenowski i Światłolecznicy

D-rów L. Falka, Z. Golca i St. Jelnickiego,
Wólczańska № 36.

Ogólne i pojedyncze pokoje dla chorych od 2 do 5 rb.; ambulatoryum dla niezamożnych — placu za poradę 60 kop.

Godziny przyjęć od 8—9 r., od 11—12 pp. i od 7—8; w niedziele i święta od 8—10 rano i od 12 1/2 do 1 1/2 po południu.

Kobiety na choroby weneryczne przyjmuje specjalnie **pani Dr. Zand Tannenbaumowa** w poniedziałki, środy i piątki od godz. 5 1/2 — 6 1/2 po południu. 1733r

CENTRALNA KLINIKA chorób zębów i jamy ustnej

w Łodzi, ul. Piotrkowska № 86, tel. 14-79.

Taksa nadzwyczaj dostępna dla wszystkich. **KONSULTACYA BEZPŁATNIE. WYRWANIE ZĘBA 15 KOP. SZTUCZNY ZĄB 65 KOP. PRZERÓBKA i REPARACYE ZĘBÓW 50 KOP.**

Przy klinice znajduje się specjalne laboratorium do wyrobu sztucznych zębów. Przyjmują tylko skończeni lekarze-dentyści.

Lecznica D-r A. Steinberga

BENEDIKTA № 3, Telefonu № 22-52.

(Stosowanie fizykalnych metod leczenia)

Orthopedia. Mechano-terapia (skrępowania kręgosłupa, choroby stawów, mięśni i kości). Gimnastyka lecznicza. Prace wita przy rządów ortopedycznych.

Gabinet Roentgenowski. Prześwietlenie i fotografowanie. Leczenie chorób skórnych.

Gabinet elektro-terapeutyczny. Arsenalizacja. Stosowanie prądów stałych, przerywanych i sinusoidalnych. Elektroterapia chorób nerwowe.

Gabinet światłolecznicy. Kapsle świetlne w gorącym powietrzu. Kapsle 4-komórkowe (vier-Zellen-Bad). 137r

Pierwsza Chrześcijańska Lecznica chorób zębów i jamy ustnej.

Porada lub wyjęcie zęba 25 kop. Wyjęcie bez bólu lub plomba po 50 ko Zęby sztuczne od rb. 1 i wyżej. Korony złote i zęby sztyfowe i wszelkie reperacje po cenach umiarkowanych.

Gutzmana Elixir i proszek do zębów są niezbędne dla utrzymania w czystości jamy ustnej. — Łódź. Przejard № 3. 2573

PUDER VENUS

LABORATORYUM **ST. GORSKIEGO** WARSZAWA, Leszno № 12.

Najdelikatniej przystaje do twarzy, przyrządzony podług najnowszych wymagań higieny, analizowany i odznaczony na 6-tu wystawach lekarsko-hygienicznych najwyższymi medalami i polecany jako najlepszy puder krajowy w ozdóbnem blaszance opakowania

PAN, dla

Żądać wszędzie.

2057 - Cena próbnych pudełek 15, większe 20, 50 kop. i rb. i

D-r H. Rueger

Mawrot № 1.

Choroby wewnętrzne.

Przyjm. 4—6 p. poł. 3028

Dr. D. HELMAN

powrócił. 3462

Choroby nosu, gardła i krtani. Przyjmuje codziennie od 10—12 rano i od 5—7 popoł., w Niedzielę od 10—12.

Nikołajewska 4. Telefon 16-00

Dr. Wacław Bernard

CHOROBY WENERYCZNE, SKÓRY, DRÓG MOCZOWYCH **Benedykta № 9.**

(9—12 r. i 4 1/2—7 1/2 w.) 1483

Dr. H. Sadkowski

Piotrkowska 120

Przyjmuje z chorobami wewnętrznymi (spec. żołądka i kiszki). Codziennie od 8—10 rano i od 5 do 7 po poł. **Telefon 23-10.** 2530

Dr. E. Sonnenberg

Choroby skóry, dróg moczowych i weneryczne **CEGIELNIANA 14.**

Od 8—11 i 4—7 w. 361

SPECYALISTA chorób skórnych, wenerycznych i niemocy płciowej
Dr. LEWKOWICZ POWRÓCIŁ.
Przy syphilisie zastosowanie preparatu „606“.
ZACHODNIA № 33.
od 9—1 i 6—8, dla Pań od 5—6, w Niedzielę 9—3. 2897

Dr. Fr. Łukasiewicz

Stara-Zarzewska № 36, róg Sosnowaj.
Choroby żołądka i kiszki, wewnętrzne i dziecięce.
Przyjmuje do g. 11 rano i od 3-jej do 6-jej po poł. 2209r

ZĘBY sztuczne 50 kop. Plombę 35 k. Wyrwanie zęba 15 kop. **Wyjmowanie zębów bez bólu.** Przeróbka i repara. cye na poczekaniu. Lecznica zębów, ul. Główna № 55. 3282

Dr. med. Z. GOLC

Choroby skórne i weneryczne.
Ul. MIKOŁAJEWSKA № 18.
Godz. przyjęć: od g. 9—12 i od 4 1/2 — 7 1/2 wiecz., w niedziele i święta od 9 do 12 1/2.
№ telefonu 20-66. 1877

INHALATORYUM

pod kierunkiem

D-ra Grabowskiego przy chorobach organów oddechowych, nosa i przemienny materii (specjalnie, przy skrofaliście u dzieci). Otwarte codziennie prócz niedziel i świąt od godziny 4-jej do 7-jej.
Spacerowa № 29. 2773r

Dr. FRANCISZEK KOZIOLKIEWICZ

(starszy) **Telef. 17-14**

Piotrkowska 103

Choroby wewnętrzne, dzieci i kobiece. Przyjm. od 9 1/2—11 r. od 6—8 pp. 1426r

Dr. Maksymilian Papierny

AKUSZER i SPECYALISTA CHOROBY KOBIECYCH.
ulica Pofudalowa № 23,
Telefon 16-85.

Przyjmuje do 11 rano i od 4 1/2 do 6 1/2 po poł. 3331

Dr. A. S. Tenenbaum

Chor. wewnętrzne i dzieci. (Choroby żołądka i kiszki).
Wschodnia № 49.
przyjm. od 8—9 r. i 5—7 p. 35

Choroby weneryczne, skórne i moczopłciowe
Dr. Stanisł. Piaskowski

PIOTRKOWSKA № 115

Przyjm.: od 9—10 rano i od 5—8 wiecz. kobiety od 4—5. 1331-r

Dr. A. GROGLIK

Zachodnia 68 przy ul. Zielonej
Choroby skóry weneryczne i dróg moczowych.
Przyjmuje 8 1/2—11 1/2 r. i 6—8 w. i panie 5—6 wiecz.
W niedziele i święta od godz. 9 do 12 rano. 2474-r

D-rka med. Maisel

Stara-Zarzewska 64.
Akuszerya, choroby kobiece i dzieci. — Przyjmuje: od 8—9 1/2 i od 3—6 1/2. Dla niezamożnych od g. 5—6 bezpłatnie. 3588

Dr. Mittelstaedt

Nikołajewska 67.

Przyjm.: od 8—9 1/2 rano i 5—6 1/2 po poł. w niedziele i święta tylko rano od 7—10 r.

D-rka Felicya Goldberg

Mieszka obecnie 2093

ul. Piotrkowka 107.

Dr. H. Litmanowicz

Krótką 12. 3877

CHOROBY DRÓG MOCZOWYCH (cewki, pęcherza i nerek).
Oświetlenie organów moczowych.
Godz. przyjęć: od 8—10 i 4—7.

Dr. H. Szumacher

choroby weneryczne i skórne

Mawrot 2.

przyjmuje od 8—10 1/2, i od 6—8. Po poł., panie od 5—6. W niedziele i święta od 8—1 r. 376r

Dr. Jan Cadarski

Akuszerya,

choroby chirurg. i kobiece
przyjmuje do 10 r. 4—6 po poł.
Ul. Cegielniana 9 m. 4. 2671

Dr. med. W. Kotzin

Ulica PIOTRKOWSKA 71.

Choroby serca i płuc,
przyjmuje od godz. 10—11 rano i od 4—6 pp. 2763r
№ telefonu 21.19.

Dr. med. J. Szwarzwasser

Piotrkowska 18.

Choroby wewnętrzne i nerwowe. Specjalnie: choroby żołądka, kiszki i przemienny materii (cukrowa, podagra, otyłość, itd.).
Niezbędne dla diagnozy analizy chemiczne i bakteriologiczne, wydanie list i krwi w laboratorium własnym. Od 11—1 rano i od 5—7 1/2 po południu. 459r

Dr. Skalski

powrócił.

Akuszerya choroby kobiece i wewnętrzne. Przyjmuje od 3—5 po poł. ul. Rokicińska 47, telefon 18-19. 2942

Dr. ROSENBLATT

Choroby uszu, nosa i gardła.

PIOTRKOWSKA Nr. 35.

Telefon 19-34.

Przyjmuje od 10—11 i od 5—7; w niedziele od 10—11. 2857

Specjalista chorób włośnow, skórnych (płagi i przyszydzki na twarzy) i wenerycznych (syphilis)

Dr. S. SZMITKIND

SREDNIA № 2.

Leczenie elektrycznością, masażem i kosmetycznym.

Przyjmuje od 8—10 rano i od 4—5 wiecz. 469r

Dr. L. KLACZKIN

Konstantynowska 11.

Syphilis, skórne, weneryczne, choroby dróg moczowych, **LECZENIE SYPHILISU EHRlich-HATA 606.**

Przyjm. od 8—1 rano i od 5—8 w. dla dam od 4—5. W niedziele i święta tylko do 1 rano. 746r

Dr. Feliks Skusiewicz

Andrzeja 13.

Choroby skórne, weneryczne i moczopłciowe

Przyjmuje: od 9—11 r. i od 4—8 po poł. W niedziele i święta od g. 10—1. **Telef. 26-26. 507-d**

Dr. med. LEYBERG

u. dyngolemi lekarz klinik wiedeński, Ch. skóry, weneryczne i moczopłciowe
Godziny przyjęć: 10—1 i 6—8. Dla pań 5-6, poczekalnia oddzielna. W niedziele tylko do obiadu. **Krótką 5, telef. 26-50. 2113**

Zimowe zapasy węgla są zbyteczne!

Ulegając wielu życzeniom, dostarczać będziemy przez całą zimę w abonamencie

brykiety i podpałki

raz w tygodniu — wprost do kuchni — począwszy od 100 brykiet — po zwykłej stałej cenie.

Skład węgla **DRZEWO**
i drzewa p. f.

Przejazd 21 i 80a. — Tel. 17-09 i 28-60. 2797

Nowości jesienne!!!

w wielkim wyborze!

- Pluszowe żakieta — — od rb. 28.—
- Futrane żakieta — — „ 48.—
- Futra damskie — — „ 88.—
- Palta „velour“ — — „ 18.—
- Skunksowe kołnierze — „ 29.—
- Palta pluszow. długie na jedw. 50.—

Nadzwyczaj taniol

Pałtociki dla dziewczyn. „ „ 5.50

Schmechel i Rosner

Piotrkowska № 100.

3505

MASŁO deserowe w wyborowych gatunkach, beczkowe solone, świeże

dostarcza w każdej ilości po cenach umiarkowanych
DOM HANDLOWY „BRACIA KIESZKOWSCY”

Piotrkowska 215, Telefon 23-20

Sprostowanie. W № 245 i 246 „Rozwoju” w ogłoszeniu o sprzedaży zaległych towarów na stacji Dr. Żel. Fabryczno-Lódzkiej zaszyły następujące omyłki:

W pierwszym łamie, 53 wierszu zamiast: Częstochowa W. 178870, cukierki S. G. Szafer, zaliczenie 15 rb. 25 kop. winno być: Częstochowa W. 278870, cukierki S. G. Szafer, zaliczenie 15 rb. 25 kop.

Skład FUTER

Sprzedaż hurtowa i detaliczna

M. MILAKOWSKI

Piotrkowska № 16, m. 13

Poleca na zimowy sezon duży wybór różnych futer: ROSYJSKIE, SYBERYJSKIE i AMERYKAŃSKIE, a także różne damskie KOŁNIERZE, MUFKI, ŻAKIETY i FUTRA. Wszystko po taniach cenach. Przyjmuje także różne obstalunki. 3986

Ból głowy i migrenę

natychmiast usuwa

„MIGRENO-NERVOSIN”

Bezwarunkowo pewny i nieszkodliwy roślinny środek.

Są już falsyfikaty.

Więć żądać w aptekach i skl. apt. proszków wyrabianych TYLKO W PŁOCKU i z podpisem wynalazcy A. Gaseckiego na każdym.

Proszek 10 kop. 2558

Dr. Rej

Srednia. 5 Spec.: Choroby skórne, włosów, weneryczne, kosmetyka. Leczenie syphillisu salwarsanem EHRlich-HATA 606.

Godziny przyjęć: od 8-1 po poł. i od 4-8 w. W niedziele i święta od godz 9-2 pp. Poczekałnia dla Pań oddzielna. 535-r

Ważne dla dam!

Kto życzy sobie gruntownie nauczyć się kroju i szycia, niech się zapisze na obecny kurs codziennie od 10-1-iej w południe i od 3-6 po poł. Kończące szkołę otrzymują na żądanie cechowe świadectwo. Przy szkole mojej znajduje się wielki wybór manekinów, form papierowych, modeli, bluzek wszelkiej wielkości, spódnic i ubrań dzieciennych po cenach umiarkowanych.

Szkoła moja zaszczycona złotymi modelami i dyplomami uznania.

S. Kryńska
iotrkowska № 27.

3225

Wyższa szkoła kroju i szycia

„JÓZEFINY”

Nagrodzona na wystawie pracy kobiet w Warszawie złotym medalem, w Belgii — srebrnym i dyplomami uznania.

Lódź, Piotrkowska № 23.

Kursy wyższe i niższe. Metoda kroju podług systemu francuskiego i angielskiego. Gruntowna nauka pasowania, mierzenia i upinania. Dla początkujących przygotowawczy kurs szycia. Przy szkole duża pracownia sukien, gdzie uczenie nabierają wprawy i gustu. Po złożeniu egzamina w Cechu uczenie otrzymują patenty cechowe lub świadectwa prywatne. Na miejscu duży wybór manekinów.

Przyjmuje się obstalunki podług zdjętej miary. Zamiejscowym wysła się za zaliczeniem pocztowym. 3456r

PLACE

przy alcy Senatorskiej od Widzewskiej na nowej przedłużonej alcy Senatorskiej łącząc z Łęczyką i Rawską są na dobrych warunkach do sprzedania. Wiadomość w składzie drzewa p. Maksa Jakabowicza ul. Pańska № 92. 2795

Dr. Jelnicki

ul. Andrzeja 7. Tel. 170.
Choroby skórne, weneryczne i moczopłciowe.
Godziny przyjęć: panowie od g. 9-11 r. i 5-8 po poł., panie 4-5 po poł.; w niedziele i święta 8-12 r. 1463r

Dr. L. PRYBULSKI

CHOROBY SKORNE, WŁOSÓW, (kosmetyka), WENERYCZNE I MOCZOPŁCIOWE I NIEMOCNE PŁCIOWE.
LECZENIE SYPHILISU
EHRlich-HATA 606.
Ul. Południowa № 2.

Przyjmuje od godz. 8-1 r. i od 4-8 w.; panie od 5-6 po poł. 1420-r

Dr. I. Lipszyc

choroby dzieci.

1897 mieszka obecnie
Piotrkowska 108, tel. 15-01
przyjm. do 10 r. i od 4-5 p. p.

Dr. GUSTAWA

ZAND-TENENBAUMOWA

powróciła 3544

CHOROBY KOBIECE, SKORNE WENERYCZNE (u kobiet i dzieci)
Ul. Wschodnia № 49.

Przyjm. od z. 10-11 i od 7-8.

Nadzwyczajna okazja!

Przywożem z zagranicy świeży transport kanarków dobrze śpiewających, ptaki ozdobne, papugi gadające, rybki złote i egzotyczne (żyworodki). Mam zawsze na składzie klatki, pokarm dla ptaków i ryb oraz wszelkie przedmioty, wchodzące w zakres specjal. mojej. Ceny przystępne.
J. Hofszätz, Główna 40. 3740

D-r. Eugenia Kerer-Gerszuni

CHOROBY KOBIECE.

Przyjmuje od 3-6 p. p. W niedzielę od 9-12 rano 2567
Piotrkowska 121. Tel. 18-07.

M. HENC

cechowa nauczycielka.

Udzielam lekcji kroju, szycia i różnych ręcznych robót. Kurasa wieczorne od 7-9. Przyjmuje się codziennie.

Widzewska Nr. 146 m. 40
w oficynie na lewo III p. 4104-6-1

Rubli 60 miesięcznie

mogą zarobić pracownicy składów aptecznych, pozostając na posadzie. Oferty „Rozwój” sub. „A. Z.”. 4208

A. Mazowiecki.

b. urzędnik wydziału prawnego, przeprowadził się z Mikołajewskiej nr. 40 na alcy Piotrkowskiej nr. 109. pr. oficyna parter. Pi-sze podania do wszystkich władz sądowych i administracyjnych. 4198

Różne MIESZKANIA

do wynajęcia z elektrycznym oświetleniem i wszelkimi wygodami. Bliższe wiadomości u gospodarza domu Nowo-Zarzewska № 7. 4192

Kto chce jeść zdrowe i smaczne

Obiady

na świeżym maśle?
Składowa № 21, III-ie piętro lewa strona. 4146

TlenocELIKSIR

DR. MED. N. CYBULSKIEGO DO ZĘBÓW
PROF. UNIWERS. JAGIELLONSKIEGO ŻAĐAĆ WSZĘDZIE

Niezbędne przy racjonalnej higienie jamy ustnej.

3369

Damski fryzyer

ma zaszczyt zawiadomić Szan. Kliłntelę, że obecnie pracuje w firmie pana Zdzisłarskiego Piotrkowska 27. Z poważaniem
P. Kowalski. 4092